Národní ústav pro vzdělávání
Školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Absolventi středních škol a trh práce

Odvětví:

STROJÍRENSTVÍ

Mgr. Pavla Chomová
Mgr. Gabriela Doležalová
Ing. Jiří Vojtěch
a kolektiv autorů

Praha 2013

Obsah

1. Úvodní slovo 2
2. Nově přijatí žáci a absolventi škol 3
   2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura 3
   2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura 5
   2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích 7
   2.4 Přehled oborů vzdělání 8
   2.5 Přehled středních škol 10
3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce 11
   3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání 11
   3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání 14
   3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích 15
4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy 15
   4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy 15
   4.2 Předčasné odchody z vysokých škol 18
5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů 19
   5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání 19
   5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání 20
6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru 22
   6.1 Uplatnění absolventů v oboru 22
   6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru 23
   6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů 25
7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol 26
   7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů 27
   7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů 30
8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU 33
   8.1 Zaměstnanost podle odvětví 34
   8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin 35
9. Závěr 37

Absolventi středních škol a trh práce – odvětví STROJÍRENSTVÍ

Mgr. Pavla Chomová, Mgr. Gabriela Doležalová, Ing. Jiří Vojtěch a kolektiv autorů

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

© NÚV 2013

Korektura: Oddělení pro informační a publikační činnost

1. Úvodní slovo

Mezi odborným vzděláváním a trhem práce existuje úzká vazba. Jedním z hlavních cílů vzdělávání je poskytovat žákům kvalifikaci vhodnou pro uplatnění na trhu práce. Ve školách žáci získávají všeobecné i odborné vědomosti a dovednosti – kompetence, které jim mají umožnit dobré budoucí pracovní uplatnění.

Vzdělávání tím vlastně formuje budoucí nabídku kvalifikované pracovní síly. V ideálním případě by měla existovat rovnováha mezi nabídkou nových pracovních sil na jedné straně a poptávkou zaměstnavatelů na straně druhé. Aby byl tento proces co nejefektivnější, je důležité, aby měl resort školství i další zainteresované subjekty na všech svých rozhodovacích úrovních k dispozici (pro svá jednání a strategická i koncepční rozhodování) co nejvíce informací jak o potřebách a požadavcích zaměstnavatelů a trhu práce, tak i o připravenosti a úspěšnosti absolventů škol při přechodu do pracovního života. Tyto informace poskytují resortu školství potřebnou zpětnou vazbu, a mohou tedy posloužit k dalšímu rozvoji vzdělávání.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se problematice odborného vzdělávání žáků a jejich následného uplatnění na trhu práce dlouhodobě věnuje. Každoročně jsou zpracovávány informace o vývoji oborové struktury žáků na středních i vyšších odborných školách, stejně jako údaje o nezaměstnanosti absolventů škol. V několikaletých časových intervalech jsou zjišťovány také jak názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol pro praxi, tak názory samotných absolventů na využití získaných dovedností. Mezi zpracovanými informacemi nechybí ani názory pracovníků úřadů práce, materiály zaměřené na zjišťování potřeb trhu práce prostřednictvím analýz inzertní nabídky pracovních míst, porovnávání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním atd. Všechny tyto informace doposud zjištěné a zpracované v NÚV jsou dostupné na webových stránkách www.infoabsolvent.cz nebo na www.nuv.cz v části Vzdělávání a trh práce.

Zmíněné materiály a publikace jsou obvykle zaměřeny na jednu z uvedených tematických oblastí. Přitom řada jednání a rozhodování v odborném školství probíhá spíše v rámci stejného oborového zaměření, to znamená, že odpovídá rámci jednotlivých odvětví či sektorů. V tomto rámci jsou také organizovány a pracují oborové skupiny a sektorové rady, v kterých jsou zastoupeni odborníci a představitelé jak vzdělavatelů, tak zaměstnavatelů či jejich sdružení.

A právě potřeba mít pohromadě informace podle oborového zaměření stojí za vznikem tohoto materiálu. Ten totiž **obsahuje důležité a dostupné informace o počtech nově přijatých žáků a absolventů škol, o jejich připravenosti a úspěšnosti při přechodu na trh práce, popřípadě do dalšího vzdělávání, o tom, jestli absolventi skutečně v oboru pracují apod., pro zvolené odvětví, zde konkrétně pro odvětví STROJÍRENSTVÍ**. Kromě této publikace vznikly stejné materiály i pro další odvětví: elektrotechnika, stavebnictví, zemědělství, ekonomika, obchod, služby a gastronomie.

Vzhledem ke svému charakteru by tato publikace měla sloužit především představitelům MŠMT, MPSV a krajských úřadů, zástupcům zaměstnavatelů ve strojírenství, členům oborových skupin a sektorových rad, které potřebují informace z oblasti strojírenství ad. Ti všichni se totiž nějakou měrou podílí na rozvoji a směřování odborného vzdělávání, a to na úrovni daného odvětví.

Tato publikace obsahuje jen základní výtah dostupných informací. Vzhledem k jejímu omezenému rozsahu není možné do ní zahrnout všechny relevantní a užitečné informace ke každému tématu. Proto jsou v každé kapitole uvedeny zdrojové materiály a další užitečné odkazy, které je možné si volně vyhledat, a to především v **I**nformačním **S**ystému o uplatnění **A**bsolventů škol na trhu práce (**ISA**) na **www.infoabsolvent.cz**.

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol

Nejprve je třeba se podívat, kolik absolventů škol vlastně každoročně své vzdělávání úspěšně dokončí. Informace o absolventech škol i počtech žáků vychází z výkonových statistik školství, které MŠMT každoročně povinně zjišťuje od škol. Pro komplexnější pohled je v této kapitole vždy uveden nejen počet absolventů **skupiny oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba**, ale i počet absolventů celkem.

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura

V roce 2012 úspěšně ukončilo studium na střední škole (bez nástavbového studia) 96,8 tisíc absolventů, což je o 1,6 tisíc méně než v roce předchozím. Za posledních 5 let se jejich počet snížil dokonce o 15 %. Navíc vzhledem k výraznému poklesu počtu nově přijatých žáků do středních škol v posledních třech letech z důvodu demografického poklesu je nutno i v dalších letech počítat s dalším propadem počtu absolventů škol.

Mezi absolventy středních škol (bez nástavbového studia) bylo v roce 2011 i 2012 zhruba **28 %** absolventů **s výučním listem (kategorie E a H), 6 %** absolventů **s maturitou a s odborným výcvikem (kategorie L/0), 41 %** absolventů klasických **maturitních oborů (kategorie M) a 24 %** absolventů **gymnaziálních oborů (kategorie K).**

Tab. 2.1: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání[1]

Absolventi - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 23	Vše	**Sk. 23**	Vše	**Sk. 23**	Vše		**Sk. 23**	Vše
2002	7 636	44 483	880	6 792	3 069	42 428	18 527	11 585	*113 120*
2007	6 393	35 822	1 288	6 933	3 423	46 511	24 193	11 104	*114 112*
2010	6 236	27 449	1 333	7 241	2 880	43 363	24 198	10 449	*102 709*
2011	6 542	27 791	1 179	5 811	2 686	40 461	23 862	10 407	*98 455*
2012	5 892	27 243	1 218	5 506	2 585	39 590	23 888	9 695	*96 813*
změna 07-12 (%)	-7,8%	-23,9%	-5,4%	-20,6%	-24,5%	-14,9%	-1,3%	-12,7%	-15,2%

[1] *V tabulce je uvedena procentní hodnota změny počtu absolventů mezi roky 2007 a 2012, protože účelem bylo vyjádřit rozsah změn ve střednědobém období, tzn. v posledních 5 letech. Samozřejmě k velkým změnám docházelo už dříve, což dokazují hodnoty počtu absolventů v roce 2002.*

► Strojírenství

Absolventi oboru skupiny **23 Strojírenství a strojírenská výroba** (v roce 2012 jich bylo 9,7 tisíc) tvoří dlouhodobě přibližně 10 % ze všech absolventů středních škol (bez nástavbového studia). I přes pokles počtu absolventů škol se tedy **podíl absolventů ve strojírenství** stále udržuje na přibližně **stejné hodnotě**. K přesunu absolventů však docházelo v rámci kategorií. Od roku 2007 klesl v celkovém souhrnu počet absolventů ve skupině 23 Strojírenství a strojírenská výroba o 12,7 %, přitom v kategorii M dosáhl pokles 24,5 % (na 2,6 tisíc), v kategoriích E a H ale jen o 7,8 % (na 5,9 tisíc). U strojírenských oborů s výučním listem tedy klesal počet absolventů pomaleji než u oborů s vyučením obecně. Podrobnější údaje o počtech absolventů pak obsahují tab. 2.1 a obr. 2.1.

Skupina strojírenských oborů je ve vzdělávací struktuře absolventů početně velmi významná, hlavně u absolventů s výučním listem a v kategorii L/0. V obou případech dosahuje podíl absolventů ze skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba okolo 22 %. Ale u kategorie M tvoří absolventi strojírenských oborů jen 6,5 % (viz obr. 2.2).

Obr. 2.1 a 2.2: Vývoj počtu a podílu absolventů škol v jednotlivých kategoriích *(denní forma)*

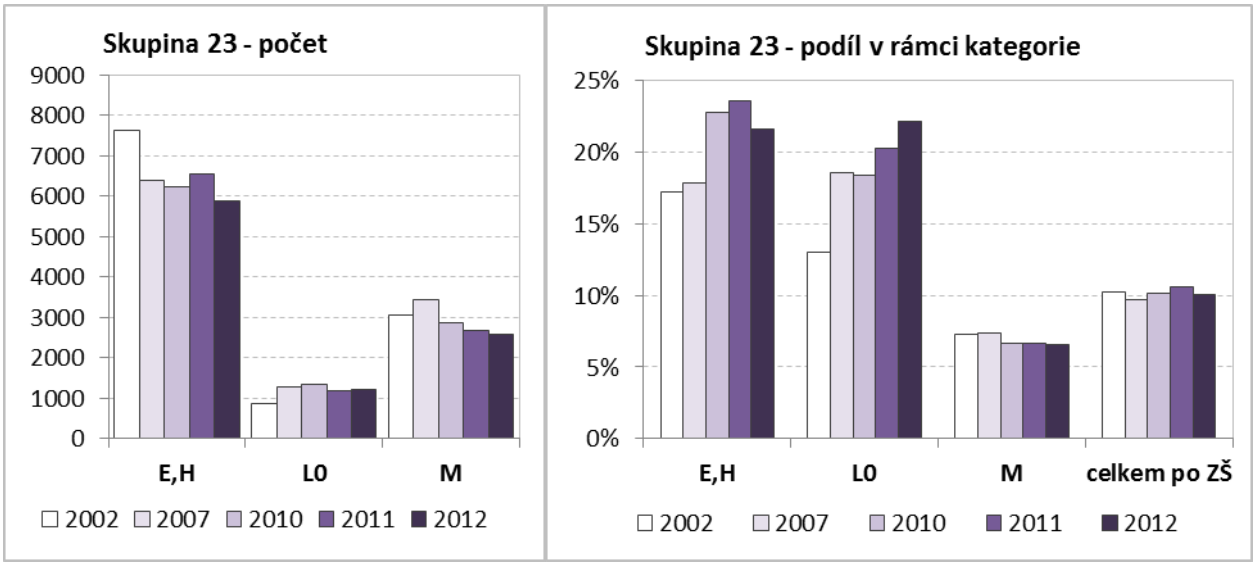

Tab. 2.2: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
Rok	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
	Sk. 23	Vše	**Sk. 23**	Vše	**Sk. 23**	Vše	**Sk. 23**	Vše
2002	504	6 316	483	3 459	94	6 572	0	643
2007	591	8 142	571	5 889	176	5 310	0	923
2010	463	6 252	334	5 558	136	4 663	0	1 689
2011	430	4 412	317	4 554	99	4 657	27	1 753
2012	315	3 682	313	4 049	97	4 935	0	1 672
2012 (%)	8,6%	-	7,7%	-	2,0%	-	0,0%	-

V případě nástavbového studia tvoří absolventi strojírenských oborů 8,6 % v denní a 7,7 % v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2012 dosáhl počet absolventů nástavbového studia ve

strojírenství 628 absolventů, u vyššího odborného vzdělání je tato hodnota ještě menší (97 absolventů). To značí, že na vyšších odborných školách nejsou strojírenské obory téměř realizovány.

Pokud Vás zajímá oborová struktura absolventů podrobněji, doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** je pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** umístěna stránka **Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ**. V ní lze dohledat srovnání zastoupení absolventů v jednotlivých skupinách a kategoriích oborů.

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura

Struktura absolventů úzce souvisí se strukturou nově přijatých žáků. Ta totiž předznamenává, jak se bude přibližně vyvíjet počet a struktura absolventů o několik let později. V současnosti dochází k velkému snížení počtu žáků, což se začalo projevovat výrazněji i na oborové struktuře žáků. Největší snížení nastalo v roce 2010/11, kdy do 1. ročníků středních škol bylo přijato 113 150 žáků oproti 127 793 žákům v roce 2009/10. V roce 2012/13 pak do 1. ročníků středních škol (kromě nástaveb) bylo přijato 103 419 žáků.

V posledních 5 letech došlo tedy k poklesu počtu žáků vstupujících do 1. ročníku oborů středních škol navazujících na základní školu, a to téměř **o 23 %.** Nejméně za posledních 5 let poklesl počet nově přijatých žáků do gymnaziálních oborů (o 12 %), nejvíce pak u odborných maturitních oborů vzdělání (o 37 % u kategorie L/0 a o 27,5 % u kategorie M). Počet žáků vstupujících do oborů s výučním listem pak od roku 2007 klesl o 21 % (ze 42 tisíc na 32 tisíc nově přijatých žáků).

► Strojírenství

A jak je to s nově přijatými žáky ve skupině oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba? Do roku 2010/11 se počet nově přijatých žáků ve strojírenských oborech snižoval větším tempem než celkový počet nově přijatých žáků. Jejich podíl dosáhl v roce 2010 minima, a to 8,8 %. Díky zvýšené podpoře a propagaci strojírenských oborů se však tento trend trochu obrátil a počet nově přijatých žáků ve strojírenství se začal nepatrně zvyšovat. Výsledkem je to, že v roce 2012 do strojírenských oborů nastoupilo ze všech nově přijatých žáků přesně 10 %. Zásluhu na tom mají hlavně obory s výučním listem (kat. E, H) a s maturitou a odborným výcvikem (kat. L/0).

I přes pokles počtu nově přijatých žáků do oborů s výučním listem mezi lety 2010 a 2012 se počet nově přijatých žáků ve strojírenských oborech s výučním listem nepatrně zvyšoval. Podíl nově přijatých žáků ve strojírenských oborech v kategoriích E, H se tak zvýšil z 18,2 % v roce 2010 na 20,3 % v roce 2012/13. Tento poměr tedy téměř dosáhl úrovně z roku 2007.

U maturitních strojírenských oborů došlo v posledním roce také k nepatrnému zvýšení počtu nově přijatých žáků, a to i přes celkový pokles nově přijatých žáků v maturitních odborných oborech. Podrobnější údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků a jejich vývoji pak obsahují tab. 2.3 a obr. 2.3 a 2.4.

Tab. 2.3: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů středních škol po ZŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí žáci - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 23	Vše	**Sk. 23**	Vše	**Sk. 23**	Vše		**Sk. 23**	Vše
2002	8 515	52 508	1 624	8 817	4 562	53 003	25 308	14 701	*141 239*
2007	8 647	42 093	1 869	10 110	3 859	55 185	25 845	14 375	*134 114*
2010	6 393	35 123	1 193	8 002	2 342	46 156	22 859	9 928	*113 150*
2011	6 490	33 876	1 253	7 186	2 194	42 651	22 361	9 937	*107 081*
2012	6 733	33 202	1 396	6 406	2 221	40 022	22 811	10 350	*103 419*
změna 07-12 (%)	-22,1%	-21,1%	-25,3%	-36,6%	-42,4%	-27,5%	-11,7%	-28,0%	-22,9%

Obr. 2.3 a 2.4: Vývoj počtu a podílu nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích *(denní forma)*

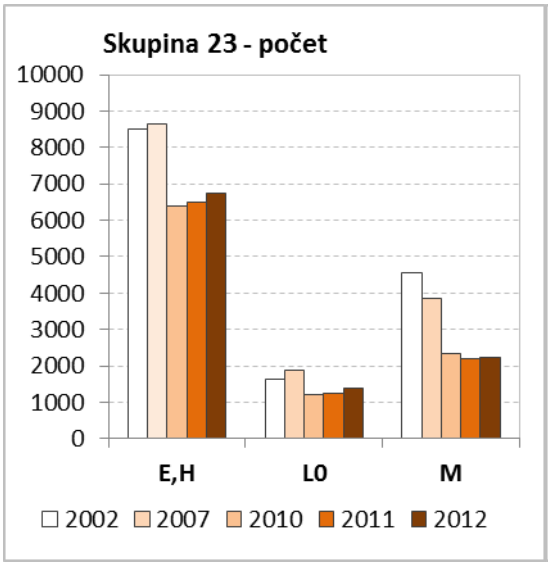

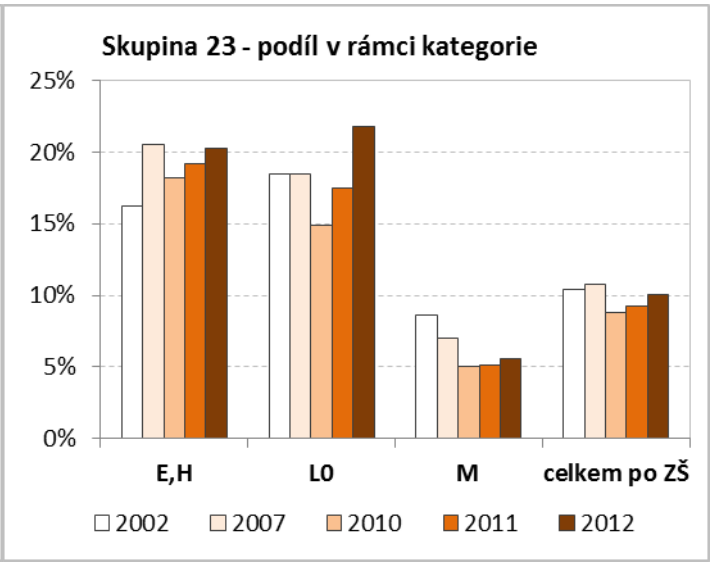

V případě nástavbového studia dochází dlouhodobě ke snižování počtu nově přijatých žáků. Nově přijatí žáci strojírenských oborů tvoří ze všech nově přijatých 8,9 % v denní a 10,1 % v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2012 dosáhl počet nově přijatých žáků do nástavbového studia ve strojírenství hodnoty 1 312 žáků, u vyššího odborného vzdělání je tato hodnota ještě menší (320 nově přijatých).

Tab. 2.4: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů navazujících na SŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí žáci do 1.r.	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	**Sk. 23**	Vše	**Sk. 23**	Vše	**Sk. 23**	Vše	**Sk. 23**	Vše
2002	1187	11 412	1 073	8 673	284	10 709	0	2 024
2007	916	11 406	929	11 005	222	8 786	55	3 189
2010	904	10 609	775	10 519	277	9 414	10	3 424
2011	896	9 174	627	7 514	263	8 464	82	3 316
2012	692	7 791	620	6 148	239	8 706	81	3 260
2012 (%)	8,9%	-	10,1%	-	2,7%	-	2,5%	-

Pro zájemce o další informace týkající se struktury nově přijatých žáků do škol doporučujeme podívat se na stránku www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** a pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů**→ **Oborová struktura žáků v SŠ a VOŠ**.

Vývoj počtu nově přijatých žáků najdete pak v publikaci:

VOJTĚCH, J. – CHAMOUTOVÁ, D.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v EU – 2012/13. Praha: NÚV, 2013. 43 stran* (dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-75).

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích

Tabulka 2.5 obsahuje údaje o počtech nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích i ve strojírenských oborech v roce 2012, a to v krajském členění. Vzhledem k různé velikosti krajů je však potřebné pro vzájemné srovnávání mezi kraji využít spíše podíl nově přijatých žáků strojírenských oborů na celkovém počtu nově přijatých žáků (obr. 2.5).

V roce 2012 bylo v České republice přijato do 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia) 10 350 žáků do strojírenských oborů, což představuje 10 % všech nově přijatých absolventů. Ve všech krajích je podíl nově přijatých žáků do strojírenských oborů po ZŠ nad 9 %, pouze v Praze do strojírenských oborů vstupují jen 4,2 % žáků ze základních škol. Naopak v Libereckém, Olomouckém a Zlínském kraji je po ZŠ do strojírenských oborů přijato více než 12,4 % žáků, velkou měrou se na tom podílí maturitní strojírenské obory, neboť v těchto krajích je také nejvyšší podíl nově přijatých žáků v maturitních strojírenských oborech.

Obr. 2.5: Podíl nově přijatých žáků v dané kategorii a skupině oborů na celkovém počtu žáků nově přijatých do oborů navazujících na ZŠ v roce 2012 v krajích *(denní forma)*

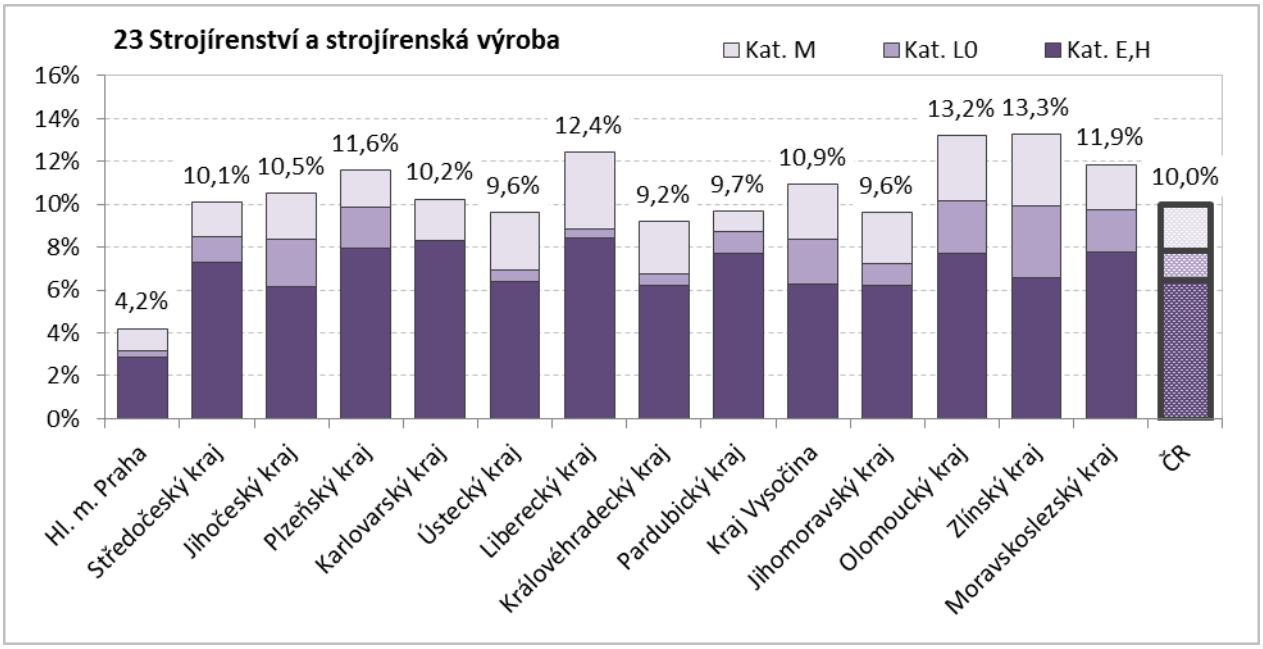

Tab. 2.5: Počet nově přijatých žáků podle kategorie vzdělání v roce 2012 v krajích *(denní forma)*

Kraj	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 23	Vše	**Sk. 23**	Vše	**Sk. 23**	Vše		**Sk. 23**	Vše
Hl. m. Praha	383	2 545	40	780	137	5 819	4 032	560	13 314
Středočeský kraj	701	3 393	114	462	154	3 530	2 122	969	9 596
Jihočeský kraj	413	2 166	147	381	142	2 667	1 438	702	6 693
Plzeňský kraj	413	1 744	99	337	89	2 060	1 011	601	5 189
Karlovarský kraj	233	1 159	0	150	55	960	527	288	2 811
Ústecký kraj	567	3 290	48	433	233	3 557	1 440	848	8 836
Liberecký kraj	351	1 602	18	205	150	1 653	680	519	4 176
Královéhradecký kraj	371	1 975	35	308	146	2 423	1 203	552	5 994
Pardubický kraj	390	1 813	53	280	49	1 934	1 014	492	5 073
Kraj Vysočina	322	1 694	108	338	133	1 994	1 085	563	5 154
Jihomoravský kraj	698	3 565	119	725	266	4 210	2 657	1 083	11 284
Olomoucký kraj	517	2 221	162	484	203	2 372	1 536	882	6 687
Zlínský kraj	388	1 776	196	554	198	2 170	1 344	782	5 885
Moravskoslezský kraj	986	4 259	257	969	266	4 673	2 722	1 509	12 727
ČR	6 733	33 202	1 396	6 406	2 221	40 022	22 811	10 350	103 419

Každoroční krajský přehled vývoje počtu a podílu žáků a absolventů podle kategorie vzdělání je umístěn na webových stránkách www.nuv.cz → v části **Vzdělávání a trh práce** → pod odkazy Souhrn informací o všech krajích nebo Informace o jednotlivých krajích.

2.4 Přehled oborů vzdělání

Velké změny se v posledních letech uskutečnily také v oblasti soustavy oborů vzdělání. Kurikulární reforma je spojena spíše s obsahovými proměnami přípravy a realizace vzdělávání, ovšem součástí těchto změn byla i redukce počtu oborů vzdělání. Nově vzniklé obory vzdělání jsou totiž šířeji koncipovány, aby umožnily absolventům širší uplatnitelnost, ale dávají také školám možnost upravit si vzdělávací program o regionální prvek (promítnutí místních specifik trhu práce, požadavků zaměstnavatelů, provozních a technických podmínek školy apod.).

Kurikulární reforma probíhala několik let, kdy byly postupně během 4 let vydávány nové rámcové vzdělávací programy a navíc školy měly dvouletou lhůtu pro implementaci nových oborů do výuky prostřednictvím vytvoření vlastních školních vzdělávacích programů. Proto jsou na některých školách v současnosti vyučovány ještě obory staré soustavy, od roku 2012 už jsou však všichni žáci přijímáni jen do nových oborů vzdělání.

Tabulka 2.6 obsahuje přehled počtu oborů, do kterých byli přijati žáci do 1. ročníků. Je zde zřejmý trend redukce oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání. V roce 2007 (ještě před kurikulární reformou) byli noví žáci přijati do 495 různých oborů vzdělání na středních školách, v roce 2012 už jen do 243. Skupina oborů Strojírenství a strojírenská výroba je společně se Stavebnictvím charakteristická největším počtem různých oborů vzdělání. V roce 2012 byli žáci přijati do 21 různých strojírenských oborů vzdělání, z toho 11 tvořily obory s výučním listem a 5 obory v kategorii L/0 (střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem).

Přehled strojírenských oborů realizovaných ve školním roce 2012/13 na středních školách včetně počtu žáků v jednotlivých ročnících najdete v tabulce 2.7.

Tab. 2.6: Vývoj počtu oborů vzdělání, do kterých byli v daném roce přijati žáci do 1. ročníku denního studia

Kategorie	Sk. 23 Strojírenství a stroj. výroba			Celkem		
	2002	2007	2012	2002	2007	2012
Všechny	46	36	21	579	495	243
E	7	5	1	67	56	33
H	23	17	11	151	113	71
L0	8	9	5	49	48	28
M	5	4	2	213	210	71
L5	3	1	2	52	30	23

Tab. 2.7: Přehled oborů vzdělání s počtem žáků a absolventů v roce 2012/13 *v denní formě vzdělání*

Kategorie a obor vzdělání		1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
Kategorie E		408	297	273	0	218	381
2351E004	Zámeč.práce a údržba	0	0	79	0	71	0
2351E005	Zámeč.práce ve staveb.	0	0	32	0	87	0
2351E01	Strojírenské práce	408	297	87	0	0	381
2351E501	Strojírenská výroba	0	0	0	0	22	0
2356E004	Obráběcí práce	0	0	8	0	11	0
2364E003	Automontážní práce	0	0	67	0	27	0
Kategorie H		6793	6351	6229	0	5674	6352
2351H001	Zámečník	0	0	0	0	12	0
2351H01	Strojní mechanik	1371	1244	1144	0	1052	1252
2351H510	Strojírenská výroba	0	0	0	0	12	0
2352H01	Nástrojař	367	285	181	0	321	345
2355H002	Klempíř-strojír.výroba	0	0	1	0	248	0
2355H01	Klempíř	150	146	164	0	74	138
2355H02	Karosář	481	590	555	0	215	436
2356H001	Obráběč kovů	0	0	0	0	403	0
2356H006	Obr.kovů-obsl.čís.říz.st.	0	0	0	0	11	0
2356H01	Obráběč kovů	944	745	698	0	419	875
2357H001	Strojní kovář	0	0	0	0	3	0
2357H01	Kovář	0	4	4	0	0	0
2361H001	Lakýrník	0	0	0	0	55	0
2361H01	Autolakýrník	132	183	125	0	43	124
2362H001	Optik	0	0	0	0	28	0
2362H01	Jemný mechanik	41	27	42	0	11	39
2363H001	Hodinář	0	0	0	0	2	0
2365H009	Strojník-lodní doprava	0	0	7	0	20	0
2365H01	Strojník	40	60	54	0	48	38
2365H02	Lodník	48	51	36	0	0	48
2366H001	Mechanik opravář	0	0	25	0	41	0
2368H001	Automechanik	0	1	2	0	1	0
2368H01	Mechanik opravář.mot.voz.	3184	2979	3151	0	2617	3023
2369H001	Puškař	0	19	40	0	38	0
2369H01	Puškař	35	17	0	0	0	34

Kategorie a obor vzdělání		1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
Kategorie L0		1441	1225	1107	1494	1218	1396
2344L001	Mechanik strojů a zaříz.	0	0	151	249	197	0
2344L01	Mechanik strojů	262	213	75	35	0	250
2345L001	Mechanik seřizovač	0	0	357	728	646	0
2345L003	Mech.seř.-progr.,obsluha	0	0	0	0	9	0
2345L004	Mech.seř.-mechatronik	0	0	76	223	202	0
2345L005	Mech.číslicově říz.strojů	0	0	5	78	49	0
2345L009	Letecký mechanik	0	47	48	102	64	0
2345L01	Mechanik seřizovač	994	833	292	50	0	967
2345L011	Mech.-oper.sklářsk.strojů	0	0	0	0	7	0
2345L02	Letecký mechanik	117	72	36	0	0	114
2362L01	Optik	39	41	35	0	0	36
2369L001	Technik-puškař	0	19	32	29	44	0
2369L01	Technik - puškař	29	0	0	0	0	29
Kategorie M		2285	2027	2076	2715	2585	2221
2341M001	Strojírenství	0	0	0	4	1608	0
2341M01	Strojírenství	1856	1501	1413	1944	311	1808
2345M003	Strojník požární techniky	0	0	57	99	88	0
2345M004	Silniční doprava	0	0	0	0	469	0
2345M01	Dopravní prostředky	429	526	606	668	109	413
Kategorie L5		720	517	0	0	315	692
2343L506	Provozní technika	0	365	0	0	315	0
2343L51	Provozní technika	689	152	0	0	0	663
2345L51	Mechanik seřizovač	31	0	0	0	0	29

2.5 Přehled středních škol

S klesajícím počtem žáků bylo nutné optimalizovat také síť středních škol. Zatímco v roce 2002 přijalo žáky do 1. ročníků 1571 středních škol, z toho 300 do některého ze strojírenských oborů, v roce 2012 byl celkový počet škol (s alespoň jedním přijatým žákem) 1323, z toho 262 se strojírenskými obory. Podrobnější počty škol, které přijaly žáky do 1. ročníku oborů středních škol, a to v detailu, o jakou kategorii vzdělání se jednalo, jsou uvedeny v tabulkách 2.8 a 2.9 (ve druhé z nich v členění podle krajů).

***Tab. 2.8: Počet škol, které v daných letech přijaly ke studiu žáky** do oborů v denní formě vzdělání*

Rok	Sk. 23 Strojírenství a stroj. výroba						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
2002	300	40	217	58	89	49	1571	195	546	228	767	344
2007	269	37	204	71	90	45	1444	162	474	259	807	331
2012	262	38	203	63	82	38	1323	162	441	235	724	271

Tab. 2.9: Počet škol, které v roce 2012 přijaly ke studiu žáky *do oborů v denní formě vzdělání*

Kraj	Sk. 23 Strojírenství a stroj. výroba						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	**Všechny**	E	H	L0	M	L5
Hl. m. Praha	15	3	9	2	4	3	194	14	36	27	90	30
Středočeský kraj	29	4	24	5	8	6	146	19	53	21	80	30
Jihočeský kraj	20	2	18	5	5	2	89	9	33	13	52	21
Plzeňský kraj	15	2	13	3	4	3	55	8	21	11	30	16
Karlovarský kraj	8	3	7	0	3	1	37	7	15	7	23	7
Ústecký kraj	19	0	14	3	9	2	91	20	35	21	52	19
Liberecký kraj	11	3	8	1	5	2	50	7	14	7	34	9
Královéhradecký kraj	16	2	13	3	8	1	81	8	30	12	50	13
Pardubický kraj	13	1	12	4	4	4	74	5	31	15	37	14
Kraj Vysočina	18	1	16	6	4	0	73	9	28	13	37	16
Jihomoravský kraj	23	2	17	6	7	4	128	13	41	24	72	29
Olomoucký kraj	21	2	15	7	7	4	96	16	31	19	46	20
Zlínský kraj	21	4	16	9	4	2	69	10	27	19	39	18
Moravskoslezský kraj	33	9	21	9	10	4	140	17	46	26	82	29
ČR	262	38	203	63	82	38	1323	162	441	235	724	271

Pokud Vás více zajímají změny ve struktuře středních škol a oborů vzdělání, doporučujeme vyhledat publikaci SKÁCELOVÁ, P. – VOJTĚCH, J.: *Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09*. Praha: NÚOV, 2010. 48 stran (dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-47).

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce

Nezaměstnanost absolventů škol patří k důležitým ukazatelům, které názorně vypovídají o uplatnitelnosti absolventů škol, ale i o zájmu a potřebách zaměstnavatelů. Tento ukazatel totiž umožňuje srovnávat situaci absolventů jak v čase, tak mezi jednotlivými druhy vzdělání. Míra nezaměstnanosti absolventů škol vyjadřuje, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadu práce. Uváděné hodnoty vychází z poměru počtu absolventů v posledním ukončeném školním roce a počtu evidovaných nezaměstnaných v nich. Míra nezaměstnanosti absolventů se vztahuje vždy k datu 30. dubna daného roku.

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání

Míra nezaměstnanosti absolventů je velmi citlivá na ekonomický vývoj. V letech 2003–2008 se vlivem příznivé hospodářské situace nezaměstnanost absolventů snížila na minimální hodnoty. Mezi lety 2008 až 2010 se míra nezaměstnanosti absolventů začala zvyšovat, aby v následujících dvou letech (2011–2012) zase postupně klesala. Nepříznivý vývoj ekonomiky, který vyústil v druhou hospodářskou recesi, kdy 6 čtvrtletí po sobě ekonomika klesala, způsobil **opět zvýšení míry nezaměstnanosti absolventů škol v dubnu 2013 na nové maximum**.

Tab. 3.1: Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie v letech 2011–2013[2]

Kat.	Rok	Skup. **23 Strojírenství a strojírenská výroba**			**Celkem**
		Počet absolventů	**Počet nezam. abs.**	**Míra nezaměstnanosti abs.**	**Míra nezaměstnanosti abs.**
E+H	2011	6271	874	13,9%	18,7%
	2012	6641	777	11,7%	16,7%
	2013	6039	1230	**20,4%**	**27,4%**
L0	2011	1333	120	9,0%	16,0%
	2012	1155	61	5,3%	12,4%
	2013	1198	145	**12,1%**	**19,3%**
M	2011	2880	295	10,2%	11,4%
	2012	2758	219	7,9%	9,0%
	2013	2531	333	**13,2%**	**14,8%**
L5	2011	463	73	15,8%	20,6%
	2012	430	52	12,1%	17,6%
	2013	360	56	**15,6%**	**29,6%**
N	2011	136	9	6,6%	9,4%
	2012	99	9	9,1%	7,9%
	2013	97	6	**6,2%**	**11,9%**

Nejvyšší míra nezaměstnanosti je i v roce 2013 zaznamenána tradičně u absolventů s výučním listem (kategorie E+H; 27,4 %[3]) a u absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L5; 29,6 %). Ve srovnání s předchozím rokem došlo u těchto kategorií k nárůstu o více než 10 %. Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti pak vykazují absolventi oborů s maturitou bez odborného výcviku (kategorie M; 14,8 %) a vyšších odborných škol (kategorie N; 11,9 %), i zde však došlo ke zvýšení měr nezaměstnanosti absolventů (o 5,8 % v kategorii M a 4 % u VOŠ oborů).

► Strojírenství

Absolventi strojírenských oborů vykazují dlouhodobě ve všech kategoriích vzdělání nezaměstnanost výrazně nižší, než je průměr všech absolventů v jednotlivých kategoriích.

U absolventů strojírenských oborů s výučním listem se nezaměstnanost pohybovala v roce 2012 na úrovni 11,7 %, v roce 2013 však došlo ke zvýšení na 20,4 %. I přes špatnou ekonomickou situaci mají relativně nízkou míru nezaměstnanosti absolventi strojírenských oborů z maturitních kategorií L/0 (12,1 %) a M (13,2 %). V předchozím roce (2012) u těchto absolventů míra nezaměstnanosti klesla dokonce pod 6 %, resp. pod 8 %.

Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol za posledních 6 let v jednotlivých kategoriích a skupině oborů 23 Strojírenství a strojírenská technika je znázorněn v grafech na obrázcích 3.1 až 3.5.

---

[2] *Údaje o počtech absolventů jsou převedeny podle daných vazeb již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů plně neodpovídají počtům absolventů v předchozí kapitole.*

[3] *Je skutečností, že absolventi učebních oborů kategorie E mají výrazně vyšší míru nezaměstnanosti než absolventi kategorie H, na druhou stranu je jejich počet řádově nižší, proto hodnotu míry nezaměstnanosti výrazně neovlivní. Hodnoty nezaměstnanosti absolventů oborů kategorií E a H samostatně lze nalézt v dále uvedených odkazech.*

Obr. 3.1: Míra nezaměstnanosti absolventů s výučním listem v letech 2008–2013

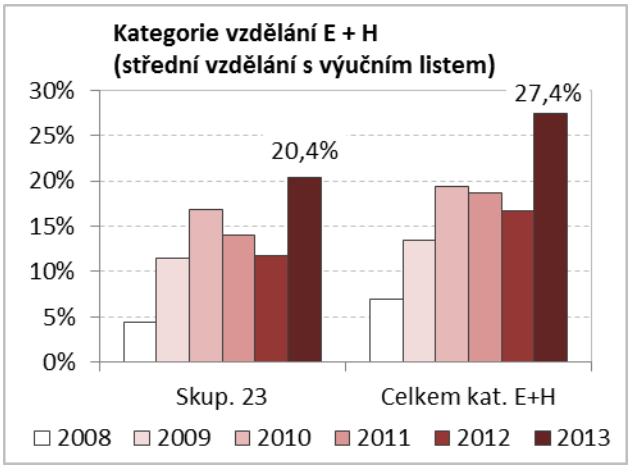

Obr. 3.2–3.3: Míra nezaměstnanosti absolventů 4letých oborů s maturitou v letech 2008–2013

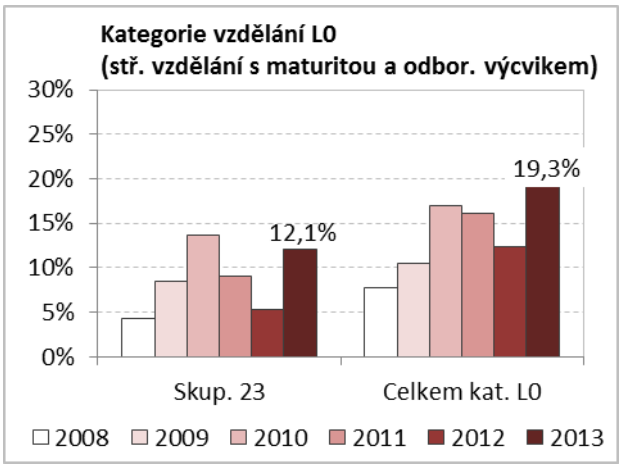

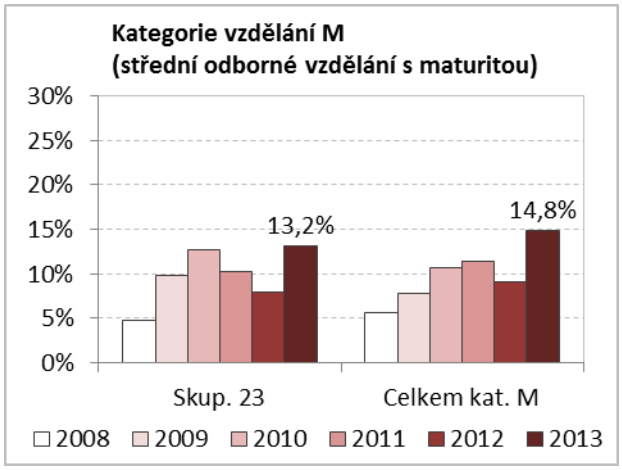

Pozn.: V roce 2008 je u kategorie L0 uvedena hodnota za kategorie L0 a L5 dohromady.

Obr. 3.4–3.5: Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového a vyššího odborného vzdělání v letech 2008–2013

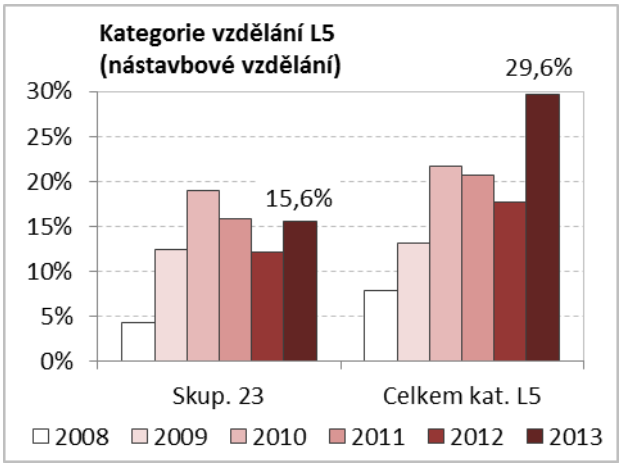

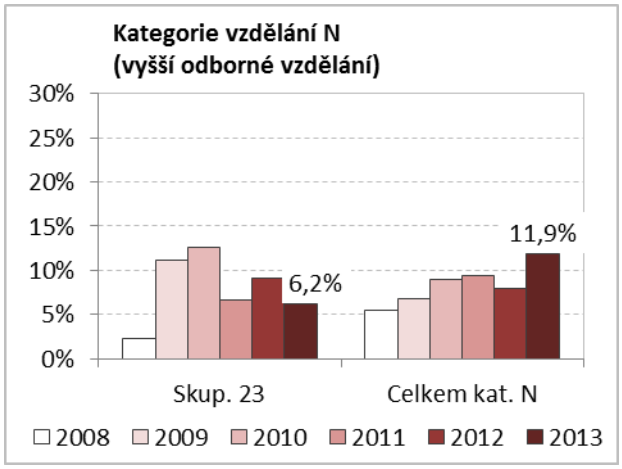

Pozn.: V roce 2008 je u kategorie L5 uvedena hodnota za kategorie L0 a L5 dohromady.

Pro další informace, souhrny i metodologii k tématu nezaměstnanosti absolventů škol doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → záložka **Nezaměstnanost** pod nadpisem → **Nezaměstnanost absolventů škol**. Najdete zde informace o nezaměstnanosti absolventů škol podle jednotlivých kategorií i skupin oborů vzdělání, včetně jejich porovnání.

Výchozí publikace: BURDOVÁ, J. – CHAMOUTOVÁ, D.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2012*. Praha: NÚV, 2012. 42 stran (dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-71).

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání

V tabulce 3.2 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů škol v roce 2011 a 2013 podle jednotlivých oborů vzdělání. Některé obory však vykazují malé množství absolventů, v takových případech může být míra jejich nezaměstnanosti nevypovídající. Údaje o počtech absolventů byly převedeny již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů plně neodpovídají počtům absolventů podle oborů uvedeným v tabulce 2.7.

Mezi obory s velmi nízkou mírou nezaměstnanosti patří učební obory Nástrojař, Obráběč kovů, Karosář nebo maturitní obory Mechanik seřizovač, Strojírenství. Vyšší míru nezaměstnanosti mezi strojírenskými obory vykazuje např. obor Dopravní prostředky, Klempíř či Mechanik opravář motorových vozidel.

Tab. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů škol podle oborů v letech 2011 a 2013

Obor	Název oboru	2011			2013		
		ABS	NZ	MIRA NZ	ABS	NZ	MIRA NZ
2369H01	Puškař	17	3	17,6%	38	2	5,3%
2352H01	Nástrojař	349	33	9,5%	321	38	11,8%
2356H01	Obráběč kovů	903	77	8,5%	842	133	15,8%
2365H01	Strojník	41	4	9,8%	48	8	16,7%
2355H02	Karosář	555	93	16,8%	473	81	17,1%
2351H01	Strojní mechanik	1056	117	11,1%	1067	211	19,8%
2361H01	Autolakýrník	76	11	14,5%	124	27	21,8%
2368H01	Mechanik opravář motorových vozidel	2786	438	15,7%	2655	589	22,2%
2365H02	Lodník	28	3	10,7%	20	5	25,0%
2351E01	Strojírenské práce	284	58	20,4%	230	60	26,1%
2362H01	Jemný mechanik	75	6	8,0%	41	13	31,7%
2357H01	Kovář	0			3	1	33,3%
2355H01	Klempíř	131	34	26,0%	177	62	35,0%
2369L01	Technik - puškař	31	1	3,2%	44	2	4,5%
2345L01	Mechanik seřizovač	900	66	7,3%	857	98	11,4%
2345L02	Letecký mechanik	78	10	12,8%	64	9	14,1%
2344L01	Mechanik strojů a zařízení	287	33	11,5%	233	35	15,0%
2341M01	Strojírenství	2233	222	9,9%	1953	238	12,2%
2345M01	Dopravní prostředky	601	66	11,0%	578	95	16,4%
2343L51	Provozní technika	463	73	15,8%	315	52	16,5%

Pozn.: ABS – počet absolventů v předchozím školním roce; NZ – počet evidovaných nezaměstnaných absolventů; MIRA NZ – míra nezaměstnanosti absolventů škol k 30. dubnu.

Nezaměstnanost absolventů škol podle jednotlivých oborů můžete vyhledat také na stránce http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02.

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích

Národní ústav pro vzdělávání každoročně zpracovává reporty o nezaměstnanosti absolventů škol pro jednotlivé kraje. Pro každý kraj je zpracováván dlouhodobější vývoj nezaměstnanosti absolventů podle kategorií, včetně srovnání se situací v České republice. Nechybí zde ani aktuální míry nezaměstnanosti absolventů v kraji v členění podle skupin oborů vzdělání. Kromě toho je k dispozici také zpráva za Českou republiku, ve které jsou hodnoty nezaměstnanosti absolventů v krajích navzájem porovnány. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách www.nuv.cz → v části **Vzdělávání a trh práce** → pod odkazy Souhrn informací o všech krajích nebo Informace o jednotlivých krajích.

4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mohou dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Jaký podíl absolventů se však do dalšího studia hlásí a kolik je jich přijato? Popřípadě jaký podíl absolventů, kteří začnou na vysoké škole studovat, ukončí studium do dvou let po maturitě? Tyto informace je možno získat z vysokoškolských matrik. V následující kapitole se údaje vztahují pouze k uchazečům, kteří se hlásí ke studiu na vysoké a vyšší odborné školy bezprostředně po ukončení střední školy.

4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy

S rostoucími kapacitami vysokých škol narůstají i počty přihlášených a přijatých absolventů oborů středních škol (včetně nástavbového vzdělávání). V roce 2005 se na vysoké školy hlásilo 77 % maturantů a 53 % jich bylo i přijato, v roce 2009 se už hlásilo do vysokoškolského studia 80 % maturantů a 63 % bylo přijato.

Nejčastěji se ke studiu na vyšších odborných či vysokých školách hlásí maturanti z gymnázií (100 %), pak absolventi z klasických maturitních oborů kategorie M (téměř 80 %), následují absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L/0; 40 %) a nástavbových oborů (28 %). Jejich úspěšnost při přijímacím řízení na vyšší odborné a vysoké školy se dohromady pohybuje v rozmezí 74–91 %.

V přihlašování do terciárního studia však existují rozdíly mezi kategoriemi vzdělání. V **kategorii M** patří **Strojírenství a strojírenská výroba** k méně četným oborovým skupinám. V roce 2009/10 se ke studiu na terciární úrovni hlásilo 68 % maturantů této oborové skupiny, z toho 6 % ke studiu na vyšších odborných školách a 64 % maturantů ke studiu na vysokých školách[4]. Vzhledem k poměrně vysokému podílu maturantů hlásících se ke studiu a vzhledem k jejich vysoké úspěšnosti při přijímacím řízení je přijato ke studiu na vysoké či vyšší odborné školy

[4] *Někteří absolventi se hlásili i na vyšší odborné školy i na vysoké školy. Proto součet absolventů hlásících se do terciárního studia neodpovídá pouhému součtu absolventů hlásících se zvlášť na VOŠ a absolventů hlásících se na VŠ.*

celkem 60 % všech maturantů strojírenských oborů středních odborných škol. Na vyšší odborné školy je přijato 5 % maturantů a ke studiu na vysoké školy 56 %.

Maturanti strojírenských oborů kategorie L0 se ke studiu programů terciárního vzdělávání hlásí v 38 % případů, z toho 4 % se hlásí ke studiu na vyšších odborných školách a 35 % k vysokoškolskému studiu. Je nutné si uvědomit, že v absolutních číslech zde hovoříme o nepříliš vysokých hodnotách – v případě vyšších odborných škol se jedná o 59 uchazečů a v případě vysokých škol o 465 uchazečů. Při přijímacím řízení na vyšší odborné školy jsou absolventi strojírenských oborů poměrně úspěšní. Tato skutečnost je dána i tím, že se tito absolventi velmi často hlásí ke studiu technických oborů, kde se velice často nekonají přijímací zkoušky a úspěšnost uchazečů při přijímacím řízení je tedy vyšší.

Počet maturantů **nástavbového studia oborů Strojírenství a strojírenská výroba** není příliš vysoký, je jich 510. Ke studiu v terciárním vzdělávání se hlásí 27 % maturantů ze strojírenských oborů nástavbového studia, z toho 6 % podává přihlášky ke studiu na vyšší odborné škole a 22 % k vysokoškolskému studiu. Ke studiu na vysoké či vyšší odborné škole je přijato 23 % maturantů strojírenských oborů nástavbového studia, tedy cca 120 maturantů. Na vysoké školy je přijato 17 % maturantů těchto oborů a na vyšší odborné školy 6 % maturantů.

Při přijímacím řízení na vyšší odborné školy jsou maturanti strojírenských oborů poměrně úspěšní. Tato skutečnost je dána i tím, že tito absolventi se velmi často hlásí ke studiu technických oborů, kde se velice často nekonají přijímací zkoušky a úspěšnost uchazečů při přijímacím řízení je tedy vyšší.

Obr. 4.1: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vysoké školy

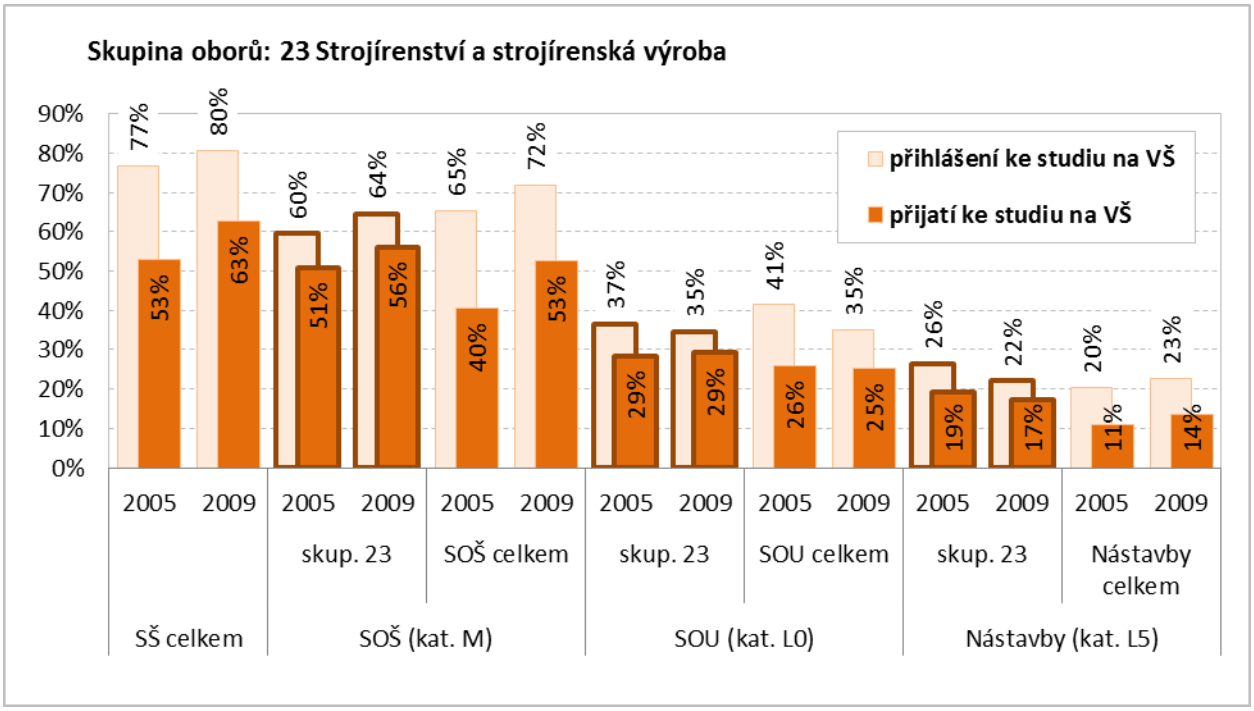

Obr. 4.2: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vyšší odborné školy

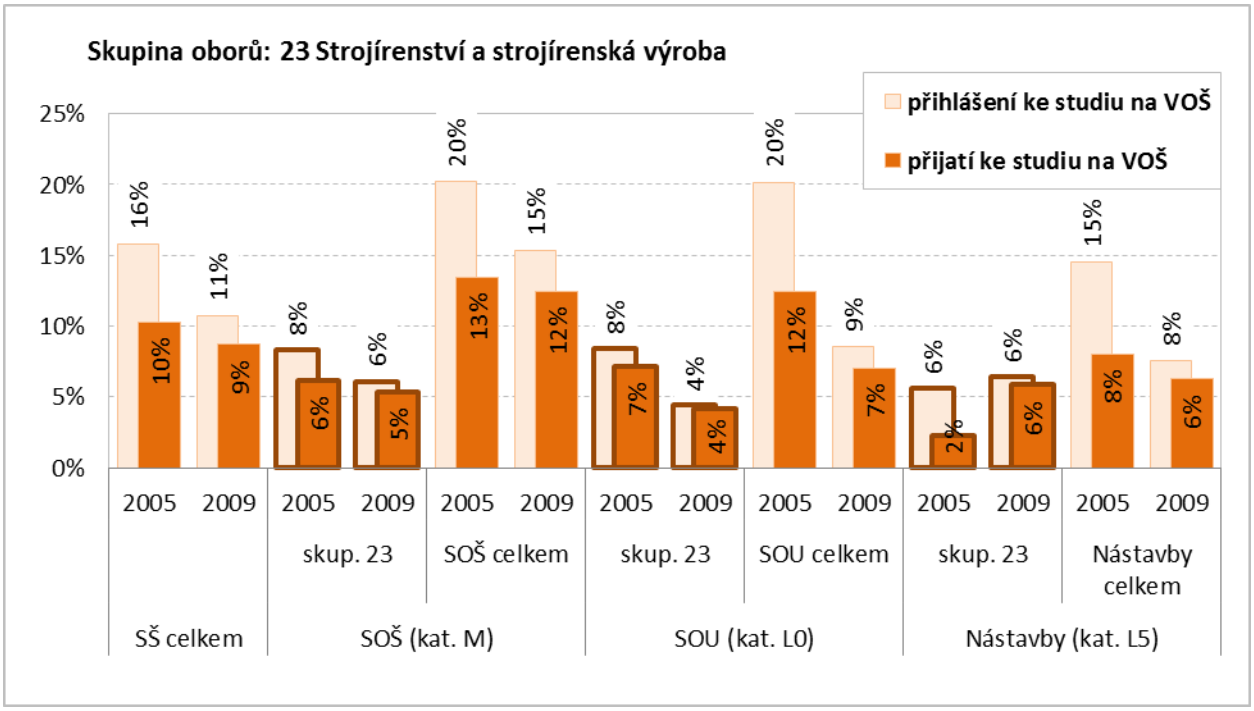

Vzhledem k více odborně zaměřenému studiu na středních školách si absolventi strojírenských oborů většinou vybírají obory obdobného zaměření jako ty, které absolvovali na střední škole. Ze všech přijatých absolventů strojírenských oborů kategorie M je jich 68 % přijato do programů skupiny Strojírenství a strojírenská výroba. V případě absolventů strojírenských oborů kategorie L0 je tento podíl 64 % a u nástaveb 54 %. Zbytek přijatých absolventů je roztroušen do dalších skupin oborů vzdělání – nejvíce do skupin v Doprava a spoje, Speciální interdisciplinární obory, Informatické obory, Ekonomie. Absolventi strojírenských oborů kategorie L0 jsou ve větší míře přijati také do oborů elektrotechnických (viz tab. 4.1).

Tab. 4.1: Nejčastější obory, do kterých jsou absolventi strojírenských oborů přijati

Do jakých oborů vzdělání jsou absolventi nejčastěji přijati?		23 Strojírenství a strojírenská výroba					
		kat. M		kat. L0		kat. L5 (nástavby)	
		2005	2009	2005	2009	2005	2009
Přechod na VŠ	**23 Strojírenství, strojírenská výroba**	**77% (1.)**	**68% (1.)**	**75% (1.)**	**64% (1.)**	**49% (1.)**	**54% (1.)**
	37 Doprava a spoje	9% (2.)	9% (2.)				
	39 Speciální interdisciplinární obory		7% (3.)	7% (2.)	7% (2.)		
	18 Informatické obory	5% (3.)			7% (3.)	7% (3.)	
	32 Kožedělná, obuv. výroba, zpr. plastů						12% (2.)
	17 Fyzikální obory					11% (2.)	
	62 Ekonomie			7% (3.)			10% (3.)
Přechod na VOŠ	**23 Strojírenství, strojírenská výroba**	**46% (1.)**	**41,6% (1.)**	27% (2.)	20% (2.)	**73% (1.)**	**50% (1.)**
	26 Elektrotechnika, tel. a výp. tech.	19% (2.)	13% (3.)	**50% (1.)**	**48% (1.)**	9% (2.)	
	64 Podnikání v oborech, odvětví		16% (2.)				
	41 Zemědělství a lesnictví	9% (3.)					
	63 Ekonomika a administrativa					9% (3.)	

4.2 Předčasné odchody z vysokých škol

K vysokoškolskému studiu je přijímáno stále více uchazečů o studium. I přes zvyšující se šance přijetí ke studiu, stejně jako v minulých letech, však ne všichni z přijatých studium úspěšně ukončí. V této kapitole se zaměříme na absolventy středních škol, kteří ke studiu na vysoké škole nastoupili bezprostředně po složení maturitní zkoušky nebo v několika málo následujících letech a do dvou let od maturity již nejsou studenty žádné VŠ.

Obr. 4.3: Podíl absolventů, kteří začnou na vysoké škole studovat, ale do dvou let studia zanechají

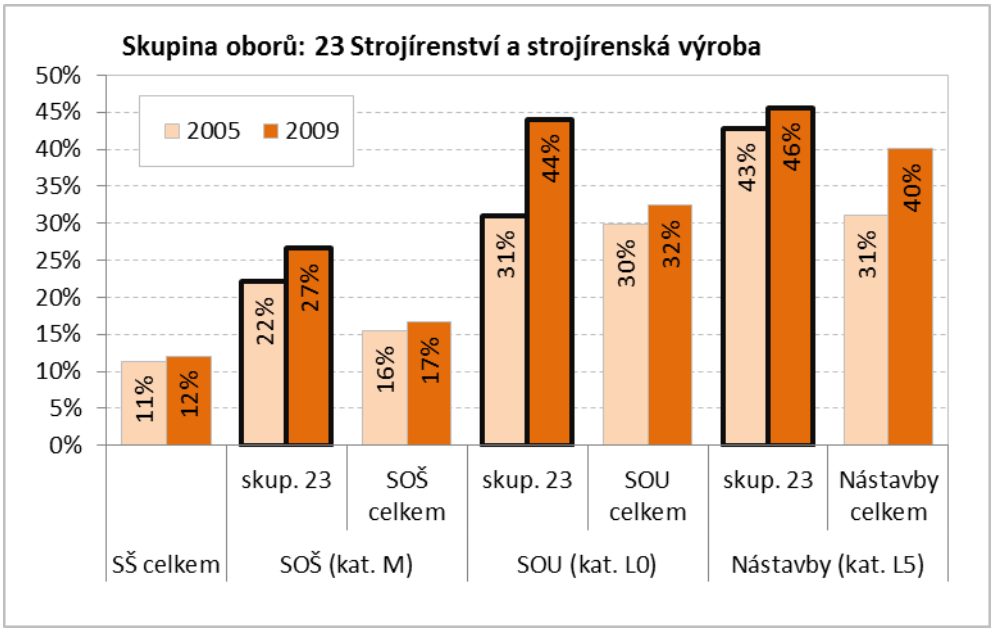

Obecně lze konstatovat, že se zvýšeným počtem studentů VŠ vzrostl také podíl těch, kteří VŠ studium ukončí předčasně. Navíc absolventi strojírenských oborů středních škol ve všech kategoriích vzdělání předčasně ukončují studium na VŠ častěji než absolventi obecně (bez oborového zaměření).

Absolventi oborů strojírenství kategorie M odcházejí v porovnání s ostatními absolventy oborů kategorie M ze studia nejčastěji. Předčasně odchází ze studia do dvou let 27 % z těch, kteří na vysoké školy nastoupí. U oborů kategorie L0 do dvou let ukončí studium dokonce 44 % absolventů strojírenských oborů a v případě nástaveb je tento podíl ještě o něco vyšší, a to 46 %.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu přechodu absolventů škol do terciárního vzdělávání a jejich neúspěšnosti studia na vysokých školách jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitole **Přechod absolventů SŠ do terciéru**. Najdete zde porovnání úspěšnosti absolventů při přechodu na vyšší odborné a vysoké školy mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to i podle kategorie vzdělání.

Informace v této kapitole vychází z publikací:

KLEŇHOVÁ, M. – VOJTĚCH, J.: *Úspěšnost absolventů středních škol ve vysokoškolském studiu, předčasné odchody ze vzdělávání – 2011*. Praha: NÚOV, 2011. 59 stran (dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-61),

KLEŇHOVÁ, M. – VOJTĚCH, J.: *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání - 2011*. Praha: NÚOV, 2011. 84 stran (dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-55).

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů

V této kapitole se podíváme na strukturu zaměstnanosti absolventů podle profesního členění. Pojem absolvent zde přitom bude představovat mladého člověka ve věkové skupině 20–24 let. Analyzované údaje vychází z výběrového šetření pracovních sil. Na základě odborného porovnání dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze z těchto dat získat také strukturu zaměstnanosti absolventů podle toho, jak moc se jejich vzdělání blíží vykonávanému zaměstnání – jedná se o určení tzv. shody mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním.

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání

Mezi zaměstnanými absolventy ve věku 20–24 let pracovalo v roce 2009 19,4 % těch, co absolvovali některý ze strojírenských oborů, ať už na úrovni vyučení či maturity (55,3 tisíc z 284,5 tisíc zaměstnaných ve věku 20–24 let).

V roce 2009 bylo zaměstnáno přes **130 tisíc vyučených absolventů ve věku 20–24 let**, z toho **36,5 tisíc (tj. 28 %)** z nich mělo vzdělání v některém **ze strojírenských oborů**. Od roku 2005 počet pracujících absolventů s výučním listem klesl o více než 16 %, ovšem v případě pracujících absolventů strojírenských oborů tento pokles činil jen 8,3 %.

Zaměstnaných **absolventů s maturitou** (věk 20–24 let) bylo v roce 2009 **153,7 tisíc** a jejich počet od roku 2005 mírně klesl. Absolventi **strojírenských oborů s maturitou tvořili 12 %** pracujících absolventů s maturitní zkouškou a jejich počet od roku 2005 vzrostl o 8 %.

Tab. 5.1: Počet pracujících absolventů s vyučením a maturitou ve věku 20–24 let

Absolventi 20-24 let	**Vyučení**		**Maturanti**		**Vyučení + maturanti**	
	Skup. 23	Celkem	**Skup. 23**	Celkem	**Skup. 23**	Celkem
2005	39 815	157 101	17 388	156 943	57 203	314 044
2009	36 494	130 818	18 787	153 673	55 281	284 491
rozdíl	**-3 321**	-26 283	**1 399**	-3 270	**-1 922**	-29 552
změna (%)	**-8,3%**	-16,7%	**8,0%**	-2,1%	**-3,4%**	-9,4%

Absolventi strojírenských oborů s výučním listem pracují v 87 % v profesích souhrnně označovaných jako Kvalifikovaní dělníci a výrobci, což správně odpovídá jejich úrovni i charakteru vzdělání. Absolventi strojírenských oborů s maturitní zkouškou pak nejčastěji pracují ve skupinách profesí Střední a vyšší odborní pracovníci, úředníci (42 %) a Kvalifikovaní dělníci a výrobci (42 %). Toto rozložení je překvapivé, protože vzdělávání v oborech s maturitní zkouškou spíše připravuje na povolání středních odborných pracovníků. Mezi absolventy strojírenských oborů s maturitní zkouškou jsou však i absolventi oborů kategorie L/0 (s odborným výcvikem) a

L/5 (nástavbových oborů), jejichž příprava je zaměřena na odborný výcvik a odpovídá spíše nižším odborným či dělnickým profesím.

Obr. 5.1 a 5.2: Struktura pracujících absolventů s vyučením a s maturitou ve věku 20–24 let z hlediska profesního členění

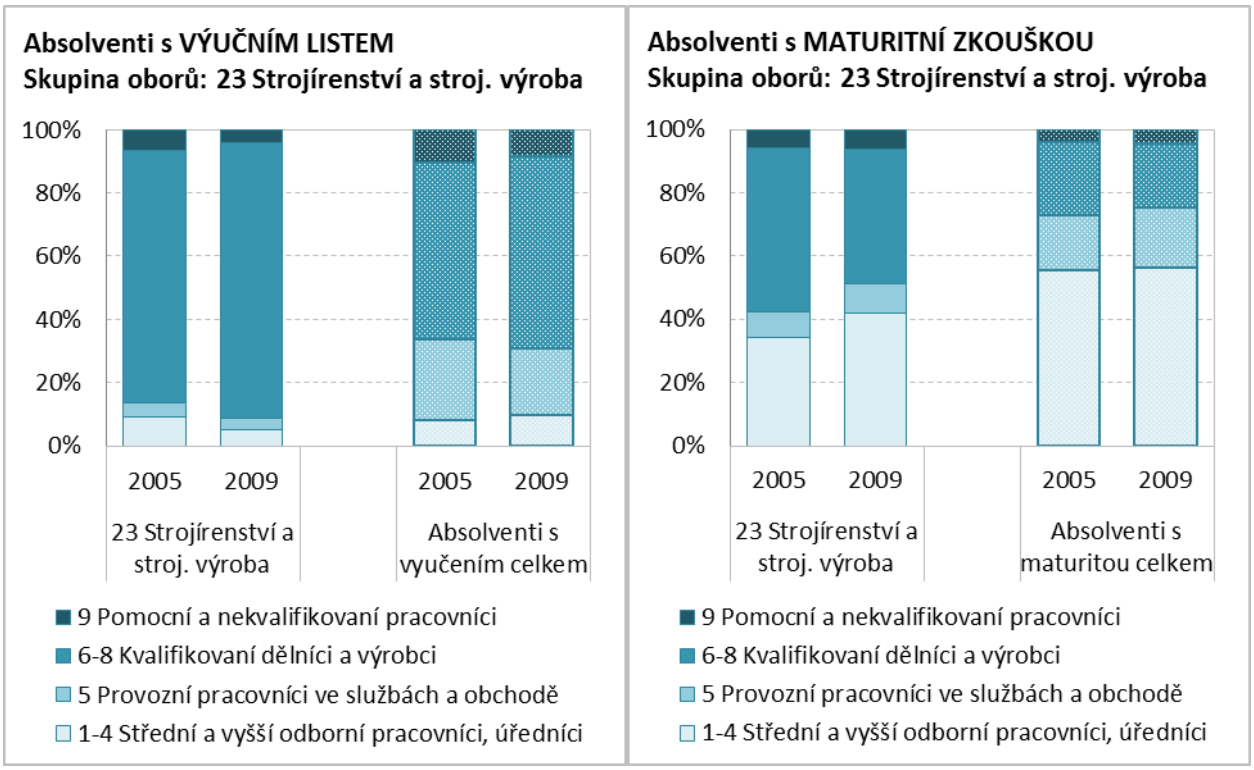

5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Na základě dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání došlo k rozdělení zaměstnaných do čtyř skupin – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Pro posouzení toho, jaký podíl zaměstnaných absolventů pracuje zcela mimo svůj obor, je vypovídající právě hodnota hrubé neshody.

Vyučení celkem (bez věkového rozlišení) dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (47 %), u absolventů ve věku 20–24 let je to téměř 50 %. Na druhou stranu je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (37 %, u absolventů 36 %). U absolventů strojírenských oborů s výučním listem je však situace trochu jiná.

Vyučení ze skupiny oborů **Strojírenství a strojírenská výroba** mají **vysokou míru úplné shody** (59 %), 20–24letí absolventi dokonce 66 % (nejvíce ze sledovaných skupin vzdělání). Hrubou neshodu mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním vykazuje dlouhodobě tedy jen 19 % absolventů strojírenských oborů vzdělání s vyučením. Na poměrně dobré možnosti uplatnění absolventů strojírenských oborů na trhu práce poukazuje i jejich nižší míra nezaměstnanosti.

Obr. 5.3 a 5.4: Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání – struktura absolventů

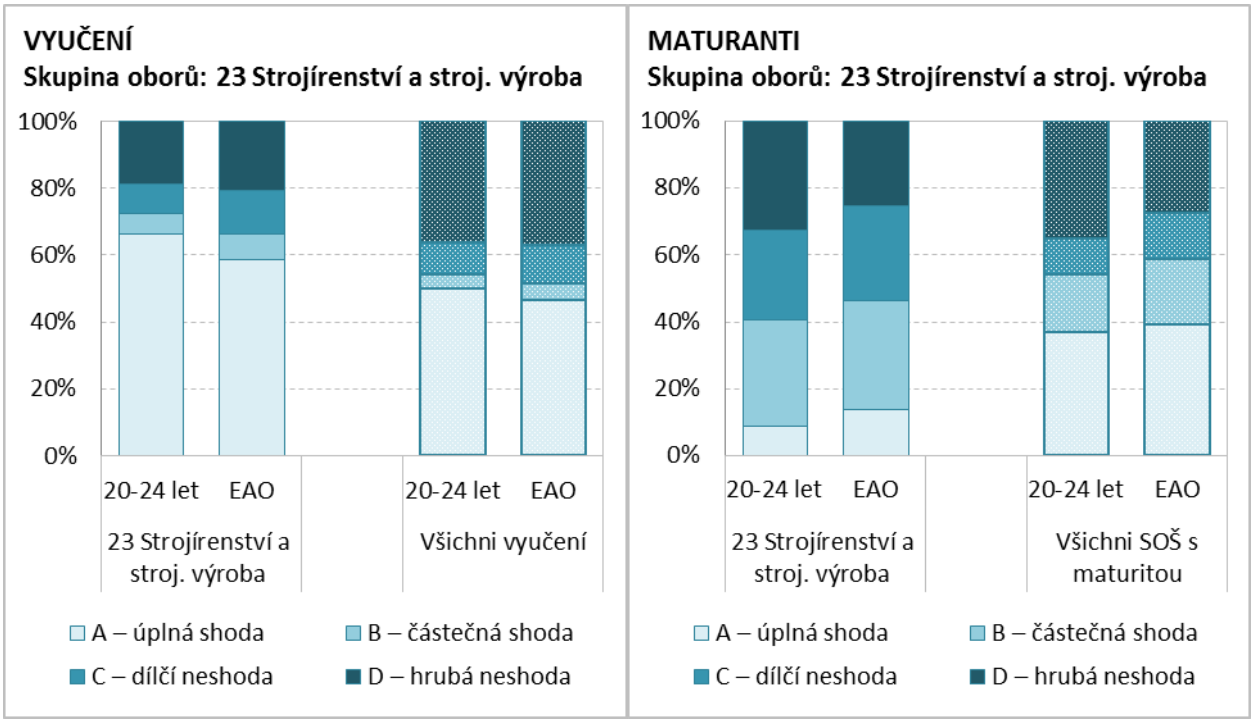

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo; bližší označení kategorií A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda lze najít v níže uvedených odkazech.

Na maturitní úrovni se shoda mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním posuzuje obtížněji, protože klasické maturitní vzdělávání nesměřuje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Proto mezi maturanty na trhu práce najdeme více zastoupeny ty, jež pracují v částečně shodě či dílčí neshodě s vystudovaným oborem vzdělání, než je tomu u vyučených.

Tab. 5.2: Podíl absolventů, jejichž zaměstnání je zcela odlišné od získaného vzdělání

% hrubá neshoda	Vyučení (20-24 let)		Maturanti (20-24 let)	
	Skup. 23	Všichni vyučení	**Skup. 23**	Všichni maturanti
2005	18,8%	33,5%	24,3%	31,0%
2009	**18,6%**	**36,2%**	**32,8%**	**35,3%**

Zatímco u vyučených je míra shody mezi vzděláním a zaměstnáním nepatrně vyšší u absolventů než u zaměstnaných celkem, u maturantů je to naopak. Mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem s maturitní zkouškou je 28 % těch, co spadají do kategorie hrubá neshoda, v případě absolventů ve věku 20–24 let je to dokonce 35 %. Třetina mladých maturantů tedy pracuje zcela mimo svůj obor.

Ve skupině oborů 23 **Strojírenství a strojírenská výroba** je podíl maturantů, co pracují zcela mimo svůj obor, trochu nižší (25 % u ekonomicky aktivních celkem a 33 % u absolventů). Na druhou stranu ani hodnoty úplné shody nejsou moc vysoké (9 % u 20–24letých). Mladí maturanti (20–24 let) ze strojírenských oborů tedy nejčastěji pracují v částečné shodě (32 %) či dílčí neshodě (27 %). Nachází tedy uplatnění v široké škále strojírenských či technických profesí.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Shoda vzdělání a zaměstnání**. Najdete zde porovnání shody mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to pro kategorie zaměstnaných absolventů **ve věku 20–29 let** – zvlášť pro vyučené a pro maturanty.

Informace v této kapitole vychází z publikací:

DOLEŽALOVÁ, G. – VOJTĚCH, J.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2009*. Praha: NÚOV, 2010. 51 stran
(dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-53) a
VOJTĚCH, J. – DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2005*. 1. vydání. Praha: NÚOV, 2006, 44 stran
(dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-10).

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru

Předchozí kapitola se věnovala posouzení shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, které vycházelo z odborného porovnání údajů o vzdělání a o vykonávané profesi mezi zaměstnanými osobami. Teď se na podobnou problematiku podíváme z pohledu absolventů. Představíme si totiž některé výsledky dotazníkového šetření mezi absolventy strojírenských oborů středních škol po třech letech od ukončení školy.

6.1 Uplatnění absolventů v oboru

Absolventi byli dotazováni, zda chtěli na konci studia začít pracovat ve vystudovaném, nebo příbuzném oboru, nebo v úplně odlišném oboru vzdělání. Podobně také, zda v současnosti (po třech letech od absolvování) pracují ve vystudovaném, či příbuzném oboru, či v jiném oboru. Posouzení, zda se jedná o zaměstnání mimo obor, je však subjektivní, protože každý absolvent má trochu jiné hranice toho, co je ještě práce v příbuzném oboru a co už je práce v jiném než vystudovaném oboru.

Z výsledků šetření je zřejmé, že zájem absolventů středních škol uplatnit se po ukončení studia ve vystudovaném oboru byl celkem vysoký. Absolventi v kategorii středního vzdělání s výučním listem projevili v závěru studia v 74 % zájem uplatnit se ve vystudovaném oboru. Přibližně 14 % z nich předpokládalo, že si najde pracovní uplatnění v příbuzném oboru, a jen 12 % mělo v úmyslu odejít za prací do jiného oboru. Téměř shodný záměr měli i absolventi strojírenských oborů s výučním listem (viz obr. 6.1).

S odstupem 3 let od ukončení studia se však podíl vyučených pracujících v oboru pohybuje na úrovni 46 %, u strojírenských oborů pak 53 %. Podíl vyučených, kteří se uplatnili v jiném než vystudovaném oboru, dosáhl 39 %, u strojírenských oborů pak jen 29 %.

V kategorii středního vzdělání s maturitní zkouškou tvořil podíl budoucích absolventů, kteří měli v úmyslu zahájit pracovní dráhu ve vystudovaném oboru, dokonce 78 %. Přibližně 12 % se chtělo uplatnit v příbuzném oboru a jen 10 % přepokládalo, že odejdou do jiného oboru.

V případě absolventů strojírenských oborů s maturitní zkouškou byl podíl těch, kteří chtějí pracovat v oboru, 88 % a v příbuzném oboru 12 %, což ukazuje na velmi vysoký zájem o strojírenské profese mezi těmito absolventy.

V případě absolventů s maturitou se po 3 letech od ukončení studia podíl pracujících v oboru pohybuje přibližně na úrovni 33 %, u strojírenských oborů pak 37 %. Výsledný podíl absolventů, kteří se (v rámci sledovaného vzorku) uplatnili mimo svůj vystudovaný obor, dosáhl 51 %, u strojírenských oborů pak 44 %.

Mezi záměrem pracovat ve vystudovaném oboru a skutečnou situací na trhu práce je tedy velký rozdíl. Přesto se absolventi strojírenských oborů blíží svým záměrům o něco více než absolventi celkem, a to jak u vyučených, tak maturantů.

Obr. 6.1 a 6.2: Porovnání uplatnění v oboru – záměr na konci studia a skutečné uplatnění 3 roky od ukončení studia (v % odpovědí)

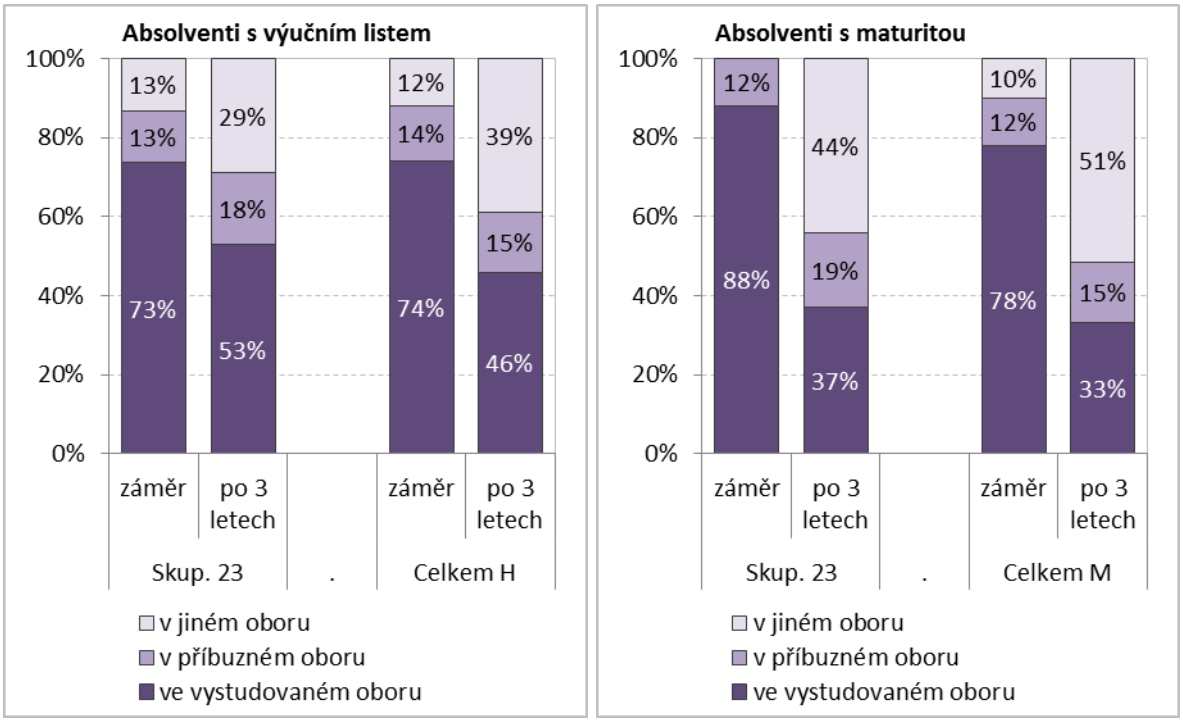

6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru

Ukázalo se, že vysoký podíl absolventů, kteří původně měli zájem pracovat ve svém oboru, nakonec pracuje v jiném nebo příbuzném oboru. Otázkou zůstává, co stojí za touto skutečností. Proč někteří absolventi rezignují na svůj záměr uplatnit se v oboru a využít tak získanou kvalifikaci? Vzhledem k tomu, že důvodů pro odchod do jiného oboru může být celá řada a mohou se vzájemně ovlivňovat a posilovat, mohli absolventi při uvádění důvodů práce v jiném oboru možnost vybrat více odpovědí.

Mezi **vyučenými** absolventy ve skupině 23 Strojírenství a strojírenská výroba jsou z pohledu absolventů nejfrekventovanějšími důvody odchodu do jiného oboru **problémy se získáním práce** v oboru (59 %), **ztráta zájmu o práci v oboru** (54 %) a **nízké platové ohodnocení** (50 %). Problém se získáním práce v oboru je uváděn překvapivě často vzhledem k poměrně

nízké míře nezaměstnanosti v posledních letech. Můžeme proto předpokládat, že se nejedná o absolutní nedostatek pracovních míst, ale v některých případech je důvodem odchodu kombinace s dalšími důvody na straně absolventa (30 % dotázaných, kteří odešli do jiného oboru, uvedlo, že v oboru nikdy pracovat nechtěli, vyšší je i procento těch, kteří ztratili o práci zájem nebo považují platy v oboru za nedostatečné).

Obr. 6.3: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi s výučním listem

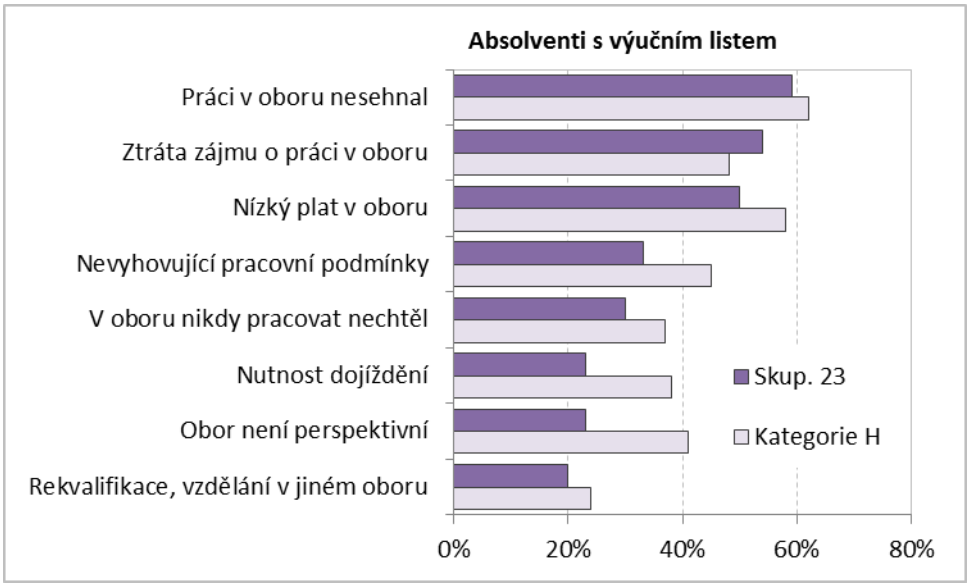

Pozn.: v % odpovědí rozhodně + spíše ano

Obr. 6.4: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi s maturitou

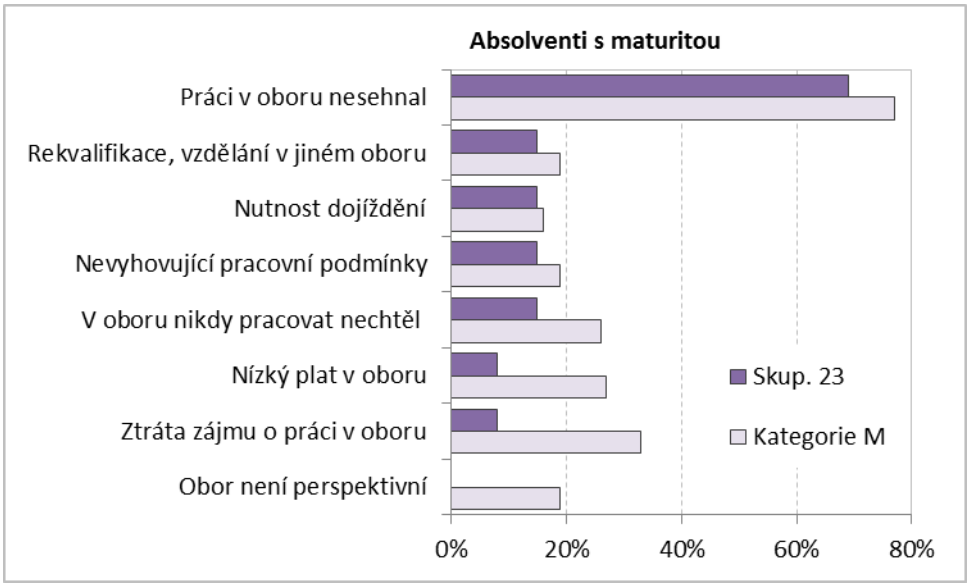

Pozn.: v % odpovědí rozhodně + spíše ano

U absolventů ve skupině 23 Strojírenství a strojírenská výroba na **maturitní úrovni** je nejčastěji uváděným důvodem pro odchod do jiného oboru tvrzení, že absolvent **práci v oboru nesehnal** (69 %). I když se toto procento zdá vysoké, ve srovnání s ostatními sledovanými skupinami je

nejnižší. Vzhledem k tomu, že ze statistických údajů vyplývá, že míra nezaměstnanosti absolventů je v této skupině oborů nízká, můžeme předpokládat, že problémem není jen absolutní nedostatek míst v oboru, ale i získání pracovního uplatnění, které by splňovalo představy absolventů. Svoji roli tedy alespoň částečně hrají i další faktory, např. nabídky pracovních míst v místě bydliště, dopravní dostupnost, finanční ohodnocení. Relativně pozitivní situaci v oboru naznačuje i skutečnost, že nikdo z absolventů tohoto zaměření neuvedl jako důvod odchodu do jiného oboru, že jeho původní vystudovaný obor není perspektivní.

6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů

Z pohledu vzdělávání je také přínosné zjistit, jaké získané kompetence absolventi ze svého pohledu v zaměstnání nejvíce využívají.

Obr. 6.5: Které dovednosti absolventi s výučním listem ve svém prvním zaměstnání rozhodně nebo spíše využili *(% odpovědí)*

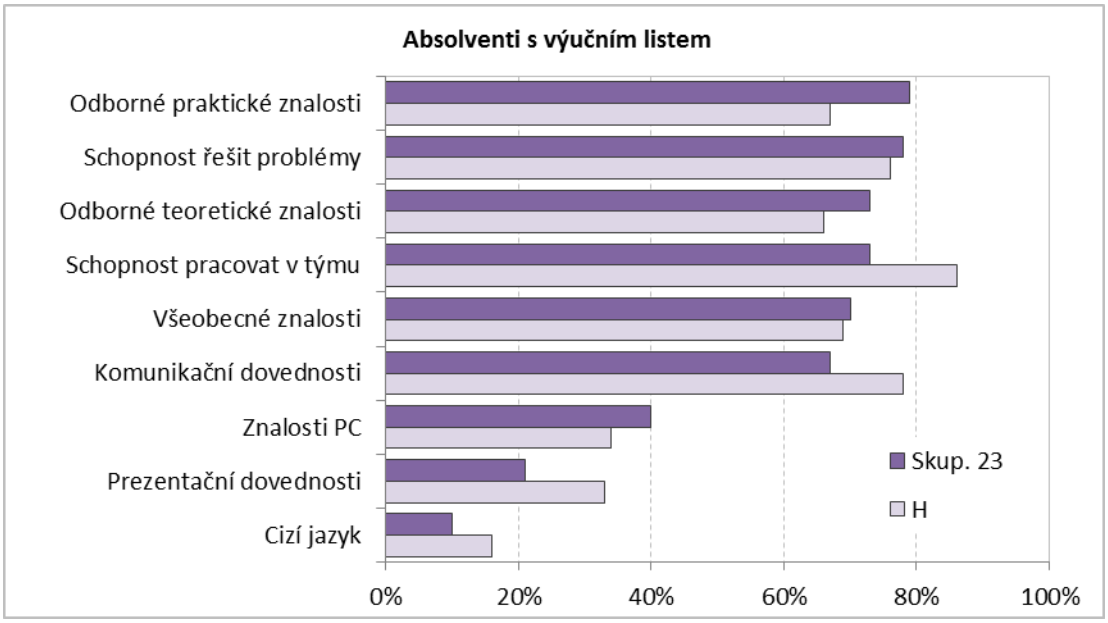

Ze získaných výsledků vyplývá, že nejvíce využívanými kompetencemi v prvním zaměstnání u **absolventů strojírenských oborů s výučním listem** jsou **odborné praktické znalosti** (79 %) a **schopnost řešit problémy** (78 %). Až za nimi následují odborné teoretické znalosti, schopnost pracovat v týmu (obě 73 %), všeobecné znalosti (70 %) a komunikační dovednosti (67 %). Přitom potřebu odborných praktických i teoretických znalostí označili absolventi strojírenských oborů s výučním listem častěji než absolventi s výučním listem obecně. U strojírenských oborů jsou tedy odborné znalosti velmi důležité.

Na maturitní úrovni vzdělání jsou ve skupině **23 Strojírenství a strojírenská výroba** podstatné z hlediska využití v prvním zaměstnání zejména **schopnost řešit problémy** (85 %), pracovat v týmu (74 %) a komunikační dovednosti (78 %). V porovnání s ostatními sledovanými skupinami jsou považovány za podstatné zejména znalosti práce na PC (67 %), odborné praktické (59 %) a teoretické znalosti (67 %) a rovněž i všeobecné znalosti (70 %).

Obr. 6.6: Které dovednosti absolventi s maturitou ve svém prvním zaměstnání rozhodně nebo spíše využili *(% odpovědí)*

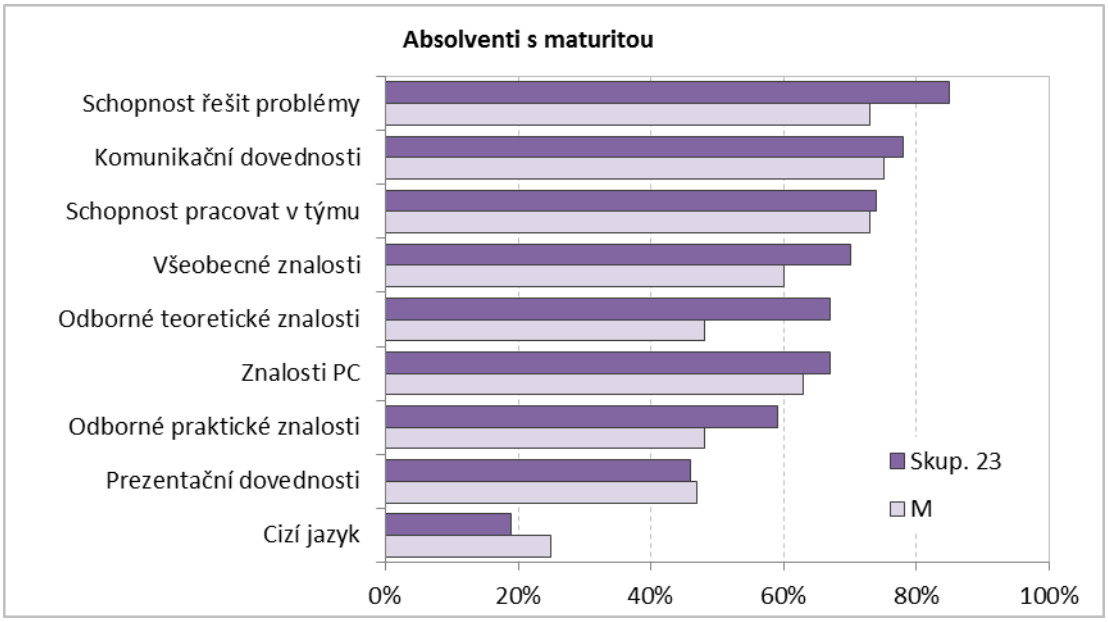

Další informace, souhrny i metodologii k tématu můžete najít v publikacích věnovaných výsledkům z dotazníkového šetření absolventů škol uskutečněného v roce 2012. Doposud vyšla jedna publikace:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Využití kvalifikace absolventů středních škol na trhu práce. Zpráva ze šetření absolventů škol*. Praha: NÚV, 2013. 38 stran
(dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-74).

V průběhu roku 2013 bude z tohoto šetření vydána další publikace, kterou budete moci najít na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Přechod absolventů ze škol na trh práce a do terciárního vzdělávání**. Najdete zde i starší publikace věnované přechodu absolventů škol na trh práce, které vycházely z dotazníkového šetření absolventů škol v minulých letech.

Stručné výtahy a souhrny k tématu přechodu absolventů na trh práce z pohledu samotných absolventů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Využívají absolventi škol své vzdělání** nebo v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitolách **Volba a vztah k oboru** a **Hodnocení vzdělání** (informace o spokojenosti absolventů s výběrem oboru a se získanými kompetencemi).

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol

V této kapitole budou představeny dílčí výsledky z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, ve kterém byly zjišťovány jejich personální potřeby, jejich názory na připravenost absolventů škol pro pracovní uplatnění či postoje k přijímání a nepřijímání absolventů škol. Uvedené výsledky se vztahují jen k těm zaměstnavatelům, jejichž působení souvisí převážně s oblastí strojírenství a strojírenské výroby.

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů

▸ Klíčové dovednosti, nebo odbornost?

Pro plynulý přechod absolventů ze škol na trh práce je důležité, aby absolventi byli připraveni na to, jaké jsou požadavky a potřeby budoucích zaměstnavatelů a jejich znalosti, schopnosti a dovednosti (tzv. kompetence) co nejvíce odpovídaly tomu, co od nich potenciální zaměstnavatelé očekávají. Kompetence lze přitom rozdělit na profesní a klíčové.

Profesní kompetence jsou úzce svázány s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání. **Klíčové kompetence** jsou pojímány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění i pro pracovní život.

Obr. 7.1: Preference zaměstnavatelů mezi profesními a klíčovými dovednostmi při přijímání nových pracovníků

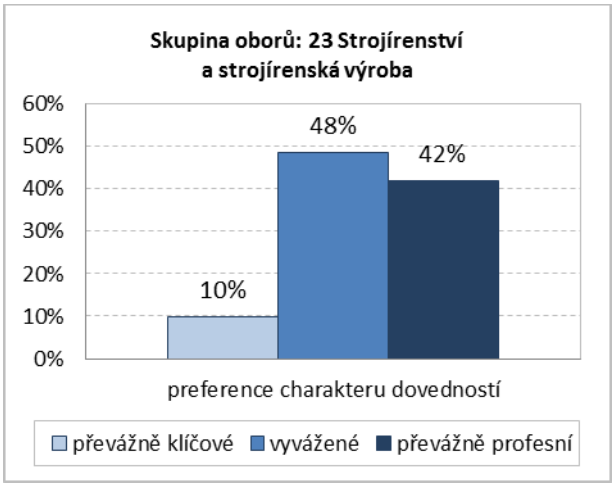

Obr. 7.2: Míra šířky profesního záběru vhodná u nových pracovníků vzhledem k důležitosti pro firmu zaměstnavatele

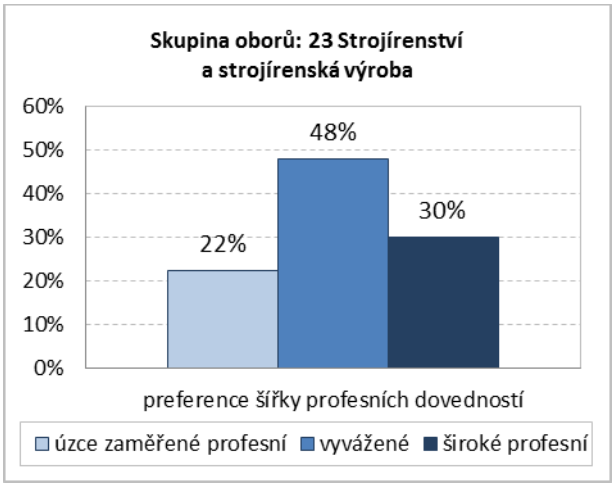

Z výsledků šetření zaměstnavatelů plyne, že zaměstnavatelé v oblasti strojírenství (skupiny oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba) nejčastěji **upřednostňují u zaměstnanců vyváženost mezi profesními a klíčovými dovednostmi**. Obecně s tím, jak získávají na významu kvalifikace přesahující jednotlivé profese a jak se mění i požadavky na práci, roste i důraz kladený na klíčové kompetence. Jejich zvládnutí přispívá k větší flexibilitě pracovníků. Zde se ovšem projevuje vliv oborového zaměření firem a i nadále velká část zaměstnavatelů preferuje více profesní vědomosti a dovednosti, neboť je považují za nezbytné pro výkon řady povolání ve strojírenském průmyslu.

▸ Hluboké a úzké profesní dovednosti, nebo široké profesní dovednosti?

V odpovědích zaměstnavatelů mírně převažovaly odpovědi preferující spíše široké profesní dovednosti nad odpověďmi zahrnujícími úzké a hluboké profesní dovednosti. **Hodnota celkového průměru 3,68** vypovídá o mírně **větším důrazu** kladeném na **široké profesní dovednosti.**

► Kompetence, které zaměstnavatelé považují za důležité

Nároky zaměstnavatelů souvisí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že **s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam**. Jako nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé v oblasti strojírenství označili:

- čtení a porozumění pracovním instrukcím
- ochotu učit se
- schopnost nést odpovědnost
- schopnost řešit problém

Obr. 7.3: Důležitost klíčových kompetencí podle zaměstnavatelů *(v % odpovědí)*

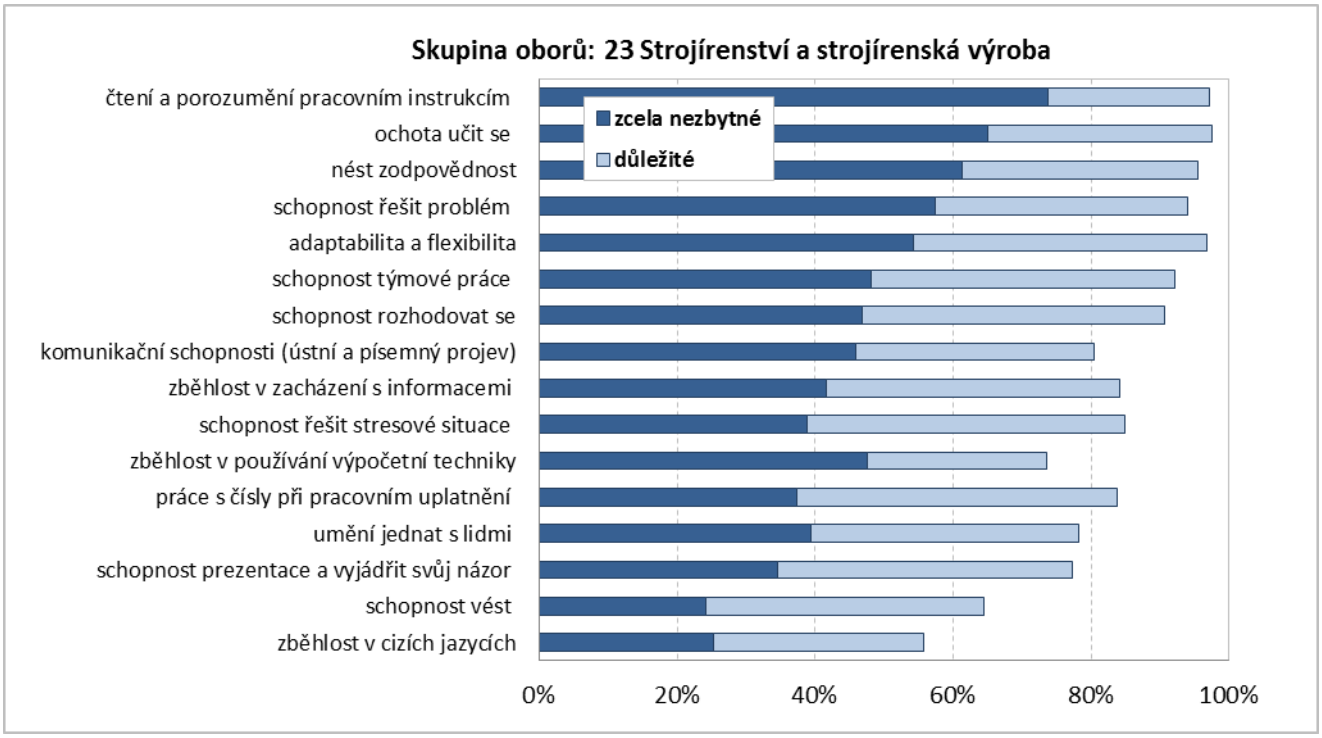

Pozn.: Řazeno podle váženého průměru, tj. celkové důležitosti.

Nejnižší požadavky na vybavenost klíčovými dovednostmi mají zaměstnavatelé na ***zaměstnance se středním vzděláním s výučním listem***. Vyplývá to už ze samotného charakteru pozic, které tito pracovníci nejčastěji zastávají (manuální a odborné dělnické profese či provozní pracovníci). Očekávají od nich zejména **čtení a porozumění pracovním instrukcím, ochotu učit se** a **schopnost nést odpovědnost.** Dále také **adaptabilitu a flexibilitu** a **schopnost řešit problém**.

Na ***zaměstnance se středním odborným vzděláním s maturitou*** jsou kladeny vyšší nároky. Souvisí to s charakterem pracovních pozic, které bývají obsazovány těmito pracovníky. Jde o pozice, které jsou spojeny s požadavky na větší samostatnost, zodpovědnost, schopnost se rozhodovat a řešit problém. Největší důraz je kladen na **čtení a porozumění pracovním instrukcím** a **ochotu učit se.** Dále na **schopnost řešit problém** a schopnost **nést odpovědnost**.

Nejvyšší úroveň vybavenosti klíčovými kompetencemi očekávají zaměstnavatelé od ***pracovníků s vysokoškolským vzděláním***. Všechny klíčové kompetence hodnotí v případě vysokoškoláků jako zcela nezbytné nebo důležité. Nejvíce jsou zdůrazňovány **schopnost řešit problém, komunikační schopnosti** a **čtení a porozumění pracovním instrukcím**. Dále také **schopnost nést odpovědnost, zběhlost v používání výpočetní techniky** a **schopnost rozhodovat se**. Za relativně nejméně důležité kompetence označili zaměstnavatelé zběhlost v cizích jazycích a schopnost vést.

Informace o tom, jak zaměstnavatelé hodnotí důležitost vybraných klíčových kompetencí, naleznete na stránce Důležitost kompetencí pro zaměstnavatele v jednotlivých sektorech národního hospodářství[5] na www.infoabsolvent.cz, údaje jsou uvedeny na úrovni sektorů, ve kterých zaměstnavatelé převážně působí.

► Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit

Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se také k tomu, na jaké klíčové kompetence by se podle nich měly školy více zaměřit. I když se předpokládá, že v odpovědích zaměstnavatelů se promítnou právě jejich vlastní zkušenosti, odpovědi se nemusí vztahovat jenom k danému odvětví, ve kterém firmy působí. Otázka byla definována obecně a zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se ke všem úrovním vzdělání.

Tab. 7.1: Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit *(v % odpovědí)*

klíčové kompetence	vyučení	střední s maturitou	VŠ	celkem
nést zodpovědnost	50,5%	62,6%	54,9%	**56,0%**
schopnost řešit problém	**58,2%**	60,4%	46,2%	**54,9%**
ochota učit se	**68,1%**	56,0%	40,7%	**54,9%**
umění jednat s lidmi	27,5%	**64,8%**	**64,8%**	52,4%
schopnost rozhodovat se	36,3%	**65,9%**	52,7%	51,6%
schopnost řešit stresové situace	39,6%	56,0%	**56,0%**	50,5%
zběhlost v cizích jazycích	14,3%	**73,6%**	**59,3%**	49,1%
komunikační schopnosti (ústní a písemný projev)	38,5%	60,4%	42,9%	47,3%
čtení a porozumění pracovním instrukcím	**70,3%**	42,9%	23,1%	45,4%
schopnost týmové práce	42,9%	47,3%	41,8%	44,0%
adaptabilita a flexibilita	44,0%	50,5%	37,4%	44,0%
schopnost prezentace a vyjádřit svůj názor	27,5%	58,2%	44,0%	43,2%
práce s čísly při pracovním uplatnění	35,2%	48,4%	29,7%	37,7%
zběhlost v zacházení s informacemi	29,7%	46,2%	35,2%	37,0%
zběhlost v používání výpočetní techniky	30,8%	46,2%	28,6%	35,2%
schopnost vést	7,7%	31,9%	45,1%	28,2%
jiné	3,3%	1,1%	2,2%	2,2%

Firmy působící v oblasti strojírenství doporučují při ***vzdělávání vyučených*** více zaměřit pozornost na rozvoj schopnosti **číst a porozumět pracovním instrukcím, ochoty učit se** a **schopnosti řešit problém**. Další výrazný podíl zaměstnavatelů požaduje zlepšení přípravy směřující k rozvoji **schopnosti nést odpovědnost**. Nejvyšší požadavky na rozvoj klíčových

[5] *Dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/DStranka.aspx?KodStranky=4.1.01*

dovedností mají zaměstnavatelé u ***studentů maturitních oborů***, z čehož se dá usoudit, že právě u absolventů maturitních oborů spatřují největší nedostatky v oblasti klíčových dovedností. Deklarována je zejména potřeba zaměřit pozornost více na rozvoj **zběhlosti v cizích jazycích, schopnosti rozhodovat se** a **umění jednat s lidmi.** Pozornost doporučují zaměřit i na rozvoj **schopnosti nést odpovědnost, komunikačních schopností** a **schopnosti řešit problém.**

V případě ***vysokoškoláků*** figuruje na předních místech nutnost většího rozvoje schopnosti **umění jednat s lidmi, zběhlosti v cizích jazycích** a **schopnosti řešit stresové situace**. Značný důraz je kladen také na rozvoj **schopnosti nést odpovědnost** a **schopnosti rozhodovat se**.

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů

► Kritéria ovlivňující přijetí pracovníka s praxí a absolventa

Zaměstnavatelé působící v oblasti strojírenství kladou při **přijímání absolventů** nejvíce důraz na:

- zájem o práci a chuť pracovat
- ochotu se dále vzdělávat
- pracovní nasazení
- požadované vzdělání

V případě pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především charakter předchozí praxe a profesní zkušenosti, pracovní nasazení a odborná kvalifikace. Na požadované vzdělání kladou firmy větší důraz v případě absolventů, u pracovníků s praxí je důležitější předchozí praxe než vzdělání.

Tab. 7.2: Kritéria pro přijetí zaměstnanců *(podíl získaných odpovědí)*

Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)			
u absolventů		**u pracovníků s praxí**	
zájem o práci, chuť pracovat	89,3%	předchozí praxe, profesní zkušenosti	94,0%
ochota dále se vzdělávat	76,2%	pracovitost, pracovní nasazení	82,1%
pracovitost, pracovní nasazení	75,0%	odborná kvalifikace, orientace v oboru	78,6%
požadované vzdělání	71,4%	zájem o práci, chuť pracovat	78,6%
flexibilita	65,5%	důslednost	69,0%
důslednost	61,9%	samostatnost	67,9%
odborná kvalifikace, orientace v oboru	59,5%	ochota dále se vzdělávat	64,3%
samostatnost	59,5%	flexibilita	64,3%
schopnost týmové práce	57,1%	ochota nést odpovědnost	63,1%
ochota nést odpovědnost	56,0%	reference	61,9%
komunikativnost	51,2%	schopnost týmové práce	54,8%
znalost jazyků	48,8%	komunikativnost	52,4%
řidičské oprávnění	31,0%	řidičské oprávnění	40,5%
reference	19,0%	požadované vzdělání	39,3%
předchozí praxe, profesní zkušenosti	4,8%	znalost jazyků	25,0%
jiné	2,4%	jiné	1,2%

► Proč zaměstnavatelé přijímají absolventy škol?

Většina firem působících v oblasti strojírenství se přijímání absolventů nevyhýbá, v některých případech jsou absolventi dokonce preferováni (v 16 %).

Obr. 7.4: Důvody přijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

Hlavním důvodem firem pro rozhodnutí přijmout absolventy je jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky** a jejich **ochota se dále vzdělávat**. Zaměstnavatelé oceňují také jejich dovednosti v práci s počítačem, novější teoretické znalosti a znalosti nových technologií, ale i jejich jazykovou vybavenost a flexibilitu. Domnívají se také, že absolventi mají originální nápady.

Méně častými důvody jsou případné finanční stimuly (dotace na mzdové náklady poskytované úřadem práce) a nižší mzdové nároky.

► Jaké jsou důvody nepřijímání absolventů?

Ačkoli významná část firem je otevřená vůči přijímání absolventů, část zaměstnavatelů se přesto absolventům spíše vyhýbá (7 %).

Nejvíce zmiňovaným důvodem, proč zaměstnavatelé nepřijímají absolventy, je názor, že **na některé pozice ani nelze absolventa přijmout**, protože pro výkon dané profese je nezbytná praxe. Dalším důvodem jsou **nereálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení.** Firmy považují za častý důvod k nepřijetí absolventa také **nedostatek praxe a pracovních zkušeností**.

Jako nevýhodu označují i **delší dobu, kterou absolventi potřebují na zapracování**. Objevuje se zde také názor řady zaměstnavatelů, že **absolventi o jisté pracovní pozice nejeví zájem** a nehlásí se na ně. Část zaměstnavatelů má zkušenost s **nízkou úrovní pracovní morálky absolventů**, a z toho důvodu se jejich přijetí spíše vyhýbá. Spíše okrajově se stává, že firma

absolventy nepřijme kvůli jejich neschopnosti přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce.

Obr. 7.5: Důvody nepřijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

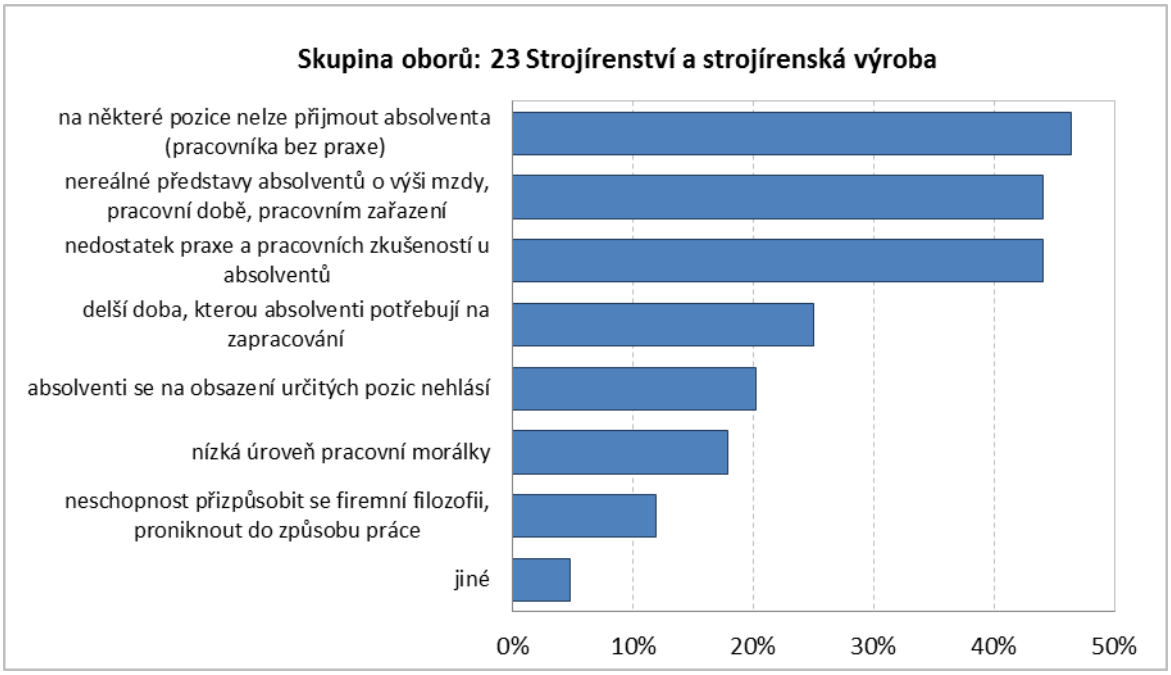

► Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

Nedostatek pracovníků určitých profesí pociťuje 79 % firem z oblasti strojírenství, z toho všechny se vyjádřily i konkrétně vyjmenováním profesí či oborů vzdělání, u kterých se potýkají s jejich nedostatkem.

Firmy nejvíce postrádají **strojní zámečníky**, **obráběče kovů, strojní inženýry (konstruktéry, technology)** a **mechaniky seřizovače (obsluhu CNC strojů)**. Chybí jim ale i **technici** (zde jsou zahrnuté technické profese bez bližší specifikace, tj. nevíme ani oborové zaměření) a obecně absolventi strojírenských oborů (strojaři).

Tab. 7.3: Které profese považují zaměstnavatelé za nedostatkové?

nedostatkové profese či obory vzdělání	počet
strojní mechanik, zámečník	27
obráběč kovů	24
strojní inženýr, konstruktér, technolog	23
mechanik seřizovač, obsluha CNC strojů	12
Strojírenství a strojírenská výroba	7
technik, technický pracovník (obecně)	6
stavbyvedoucí, stavební technik	4
nástrojař	3
elektromechanik	3

Zaměstnavatelé byli požádáni, aby se pokusili stanovit obory vzdělání, po kterých bude podle jejich názoru na trhu práce poptávka v dalších letech. Měli možnost vyjádřit se k více oborům, a to nejen z odvětví, ve kterých působí. Do jisté míry se zde projevuje přímá vazba mezi oborovým zaměřením firem a profesemi, po kterých bude v příštích letech poptávka.

Tab. 7.4: Které profese/obory považují zaměstnavatelé za perspektivní?

perspektivní profese či obory vzdělání	počet
Strojírenství a strojírenská výroba	34
obráběč kovů	23
strojní mechanik, zámečník	22
technik, technický pracovník (obecně)	20
mechanik seřizovač, obsluha CNC strojů	16
pracovník IT, výpočetní techniky	15
řemeslník (obecně)	13
strojní inženýr, konstruktér, technolog	12
instalatér, topenář	12
tesař	10
pokrývač	10
zedník, obkladač	9

Za profese, po kterých bude v příštích letech poptávka, lze podle vyjádření zaměstnavatelů označit především **strojírenské obory** (uvedeno obecně bez bližší specifikace), z konkrétně uvedených pozic pak zejména **obráběči kovů** a **strojní mechanici (zámečníci).** Dobré vyhlídky předpokládají zaměstnavatelé u **techniků** (také blíže nespecifikováni), **mechaniků seřizovačů**, **pracovníků IT** (uváděno informační technologie, výpočetní technika, programátoři) a **řemeslníků** různého charakteru (také bez bližší specifikace).

Informace v této kapitole vychází z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, které uskutečnil Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra II – KP v roce 2012. Některé výsledky z tohoto šetření již byly zpracovány a vydány v publikaci DOLEŽALOVÁ, G. – VOJTĚCH, J.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v sekundárním sektoru.* Praha: NÚV, 2013 (dostupné na: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-79). V roce 2013 vznikne ještě publikace za terciární sektor a výsledky za kvartér pak v roce 2014. Všechny publikace budou umístěny také na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Potřeby trhu práce, uplatnění absolventů škol na trhu práce**.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu potřeb zaměstnavatelů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Požadavky zaměstnavatelů** → v podkapitole **Kompetence důležité pro zaměstnání** a **Charakteristiky přijímání do zaměstnání**.

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU

Pro komplexní pohled na potřeby trhu práce je potřeba se podívat i na dlouhodobější vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích či profesních skupinách. Ten totiž může napovědět, jak se může zaměstnanost v dílčím segmentu vyvíjet dál. Národní ústav pro vzdělávání má zpracovanou obsáhlou studii zaměřenou na analýzy změn trhu práce v ČR a EU a nastínění možného vývoje potřeb na trhu práce v ČR.

Výchozí publikace:

LEPIČ, M. – KOUCKÝ J.: *Kvalifikační potřeby trhu práce – Analýzy proměn trhu práce v ČR a EU, jejich trendy a faktory a projekce vývoje kvalifikačních potřeb pracovního trhu v ČR.* Praha: NÚV, 2012. 80 stran,
(dostupné na: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-79).

Kromě této publikace byly vytvořeny také reporty za 24 hospodářských odvětví a za 60 profesních seskupení. Všechny tyto materiály lze nalézt na stránkách www.infoabsolvent.cz

v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Zaměstnanost** → v podkapitole **Vývoj zaměstnanosti v ČR a EU**.

8.1 Zaměstnanost podle odvětví

Od roku 1995 se počet zaměstnaných osob v odvětví **Výroba kovů a kovodělných výrobků** snížil o 15 %, a v roce 2010 v něm tak v ČR bylo zaměstnáno 215 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti poklesl oproti roku 1995 ze 4,9 % na 4,2 %. V odvětví **Výroba a opravy strojů a zařízení** se počet zaměstnaných od roku 1995 snížil téměř o 29 %, a v roce 2010 v něm v ČR bylo zaměstnáno 130 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti poklesl oproti roku 1995 z 3,5 % na 2,5 %. Do strojírenství je možno zahrnout také samostatně uváděné odvětví **Výroba dopravních prostředků**. Od roku 1995 se počet zaměstnaných v tomto odvětví zvýšil o 41 tisíc, tedy o 45 %, a v roce 2010 v něm tak v ČR bylo zaměstnáno 133 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti vzrostl oproti roku 1995 z 1,8 % na 2,6 %.

Celkově tedy podíl zaměstnaných osob ve strojírenství klesl z 10,2 % na 9,3 %. Přes tento pokles je v porovnání s ostatními zeměmi EU **podíl strojírenských odvětví na celkové zaměstnanosti v ČR výrazně nadprůměrný**, neboť v průměru EU činí stejný údaj jen něco málo přes 5,2 % z celkové zaměstnanosti.

Obr. 8.1: Podíl zaměstnaných ve vybraných odvětvích v ČR

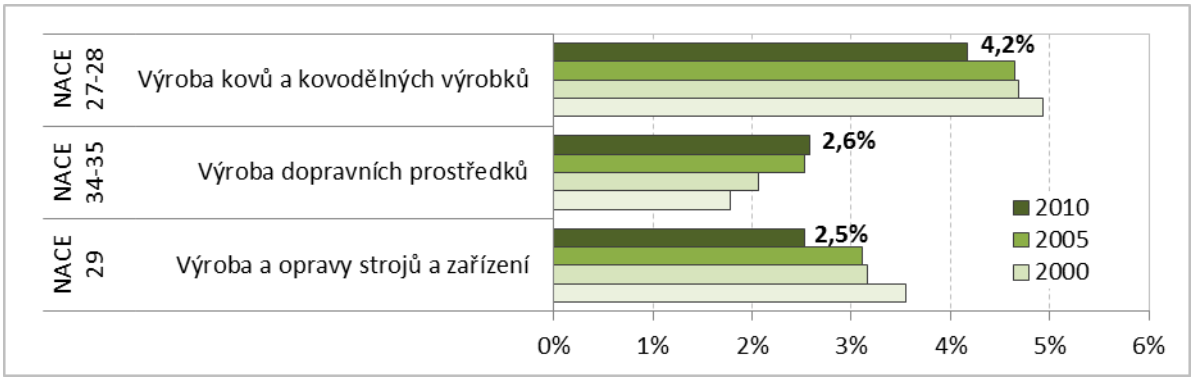

► Vývoj do roku 2020

V odvětví **Výroba kovů a kovodělných výrobků** bude pokles počtu zaměstnaných v ČR pokračovat i v příštích letech. V roce 2020 má být podle projekcí v tomto odvětví zaměstnáno přibližně necelých 196 tisíc osob, což je o 20 tisíc méně (tedy o více než 9 %) než v roce 2010. V případě odvětví Výroba a opravy strojů a zařízení se pokles zaměstnanosti postupně zastaví a do roku 2020 je v něm naopak očekáván mírný nárůst. V roce 2020 má být v odvětví Výroba a opravy strojů a zařízení zaměstnáno 137 tisíc osob, což je o 7 tisíc více (tedy o necelých 6 %) než v roce 2010. V odvětví **Výroba dopravních prostředků** se nárůst zaměstnanosti zastaví a do roku 2020 je v něm naopak očekáván mírný pokles pracovních míst. V roce 2020 má být v odvětví Výroba dopravních prostředků zaměstnáno již jen necelých 131 tisíc osob, což je o 2 tisíce méně (tedy o necelá 2 %) než v roce 2010. Celkem by ve strojírenství měl počet zaměstnaných klesnout přibližně o 15 tisíc.

Neznamená to však, že během příštích let nebude ve strojírenském odvětví potřeba obsadit nově žádná pracovní místa. Naopak, v důsledku odchodu do důchodu opustí své pracovní místo

do roku 2020 zhruba 110 tisíc osob. Do roku 2020 bude tedy v České republice ve strojírenském odvětví potřeba nově obsadit až zhruba 95 tisíc pracovních míst. Skutečný počet uvolněných míst však bude v reálu nižší. Některá místa zaniknou díky technologickému pokroku, a tudíž i zvyšující se produktivitě práce, další zůstanou obsazena vlivem zvýšení věku odchodu do důchodu.

Obr. 8.2: Podíl zaměstnaných v odvětvích v zemích EU

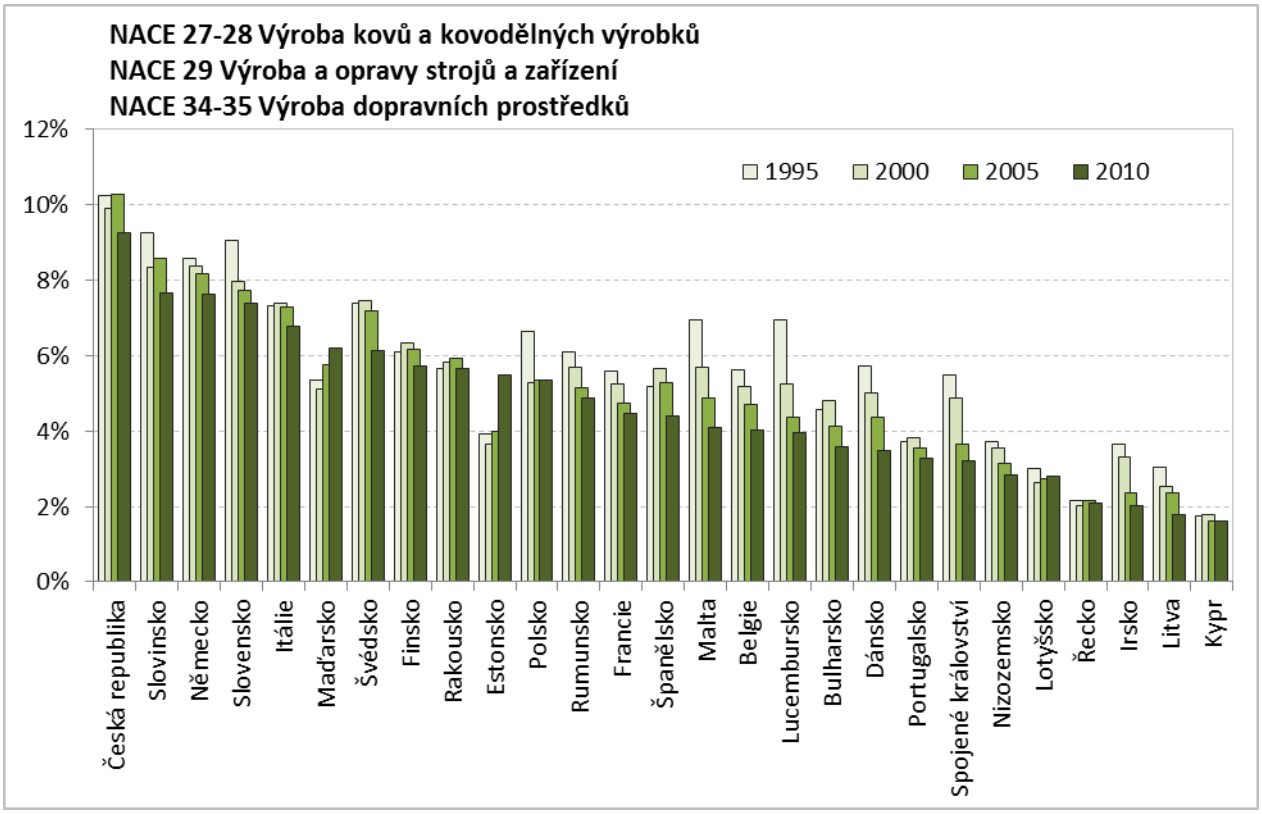

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích se podívejte na stránku http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-02, kde si můžete vybrat odvětví, které Vás zajímá.

8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin

V roce 2010 bylo v ČR zaměstnáno téměř 237 tisíc osob v profesní skupině **Obsluha průmyslových strojů a zařízení**, což představuje 4,6 % zaměstnaných v ČR, v profesní skupině **Kvalifikovaní strojírenští dělníci, výrobci a opraváři přesných přístrojů a nástrojů z kovů** pracovalo 204 tisíc osob (tj. 4 %), v profesích **Montážní dělníci** pak 174 tisíc (3,4 %) a ve skupině Mechanici a opraváři neelektrických strojů a zařízení se jednalo o počet 119 tisíc zaměstnaných (tj. 2,3 % zaměstnaných v ČR).

V těchto zmíněných **strojírenských profesích** tedy v ČR v roce 2010 pracovalo přibližně **14,3 %** zaměstnaných, ještě v roce 2005 to však bylo 16,3 %. Ve srovnání se zeměmi EU se jedná o **velmi nadprůměrné zastoupení**. V EU27 se celkový podíl strojírenských profesí pohyboval kolem 7,7 %.

Obr. 8.3: Podíl zaměstnaných ve vybraných profesních seskupeních v ČR

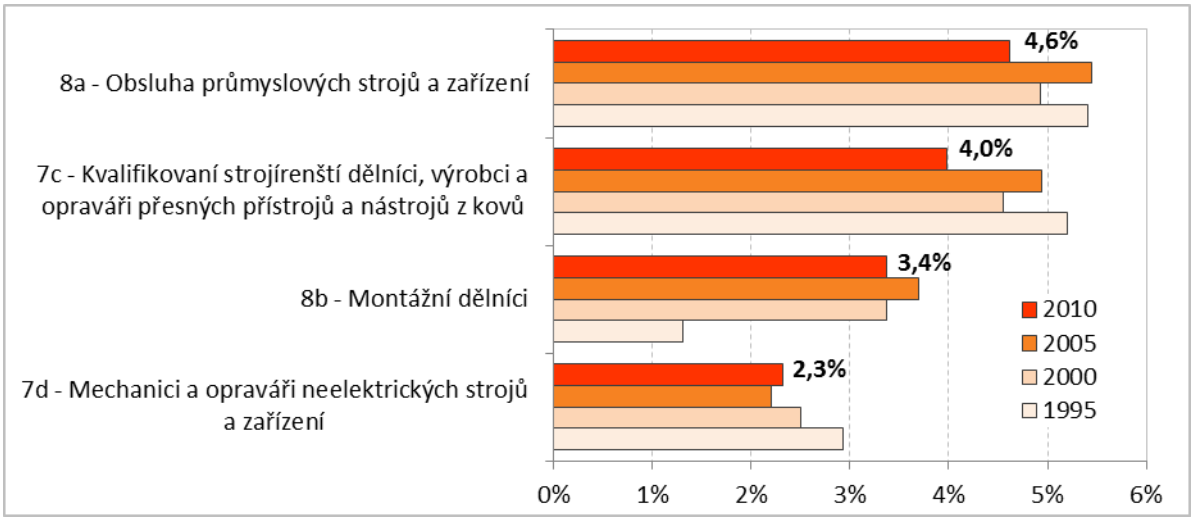

Obr. 8.4: Podíl zaměstnaných v daných profesních seskupeních v zemích EU

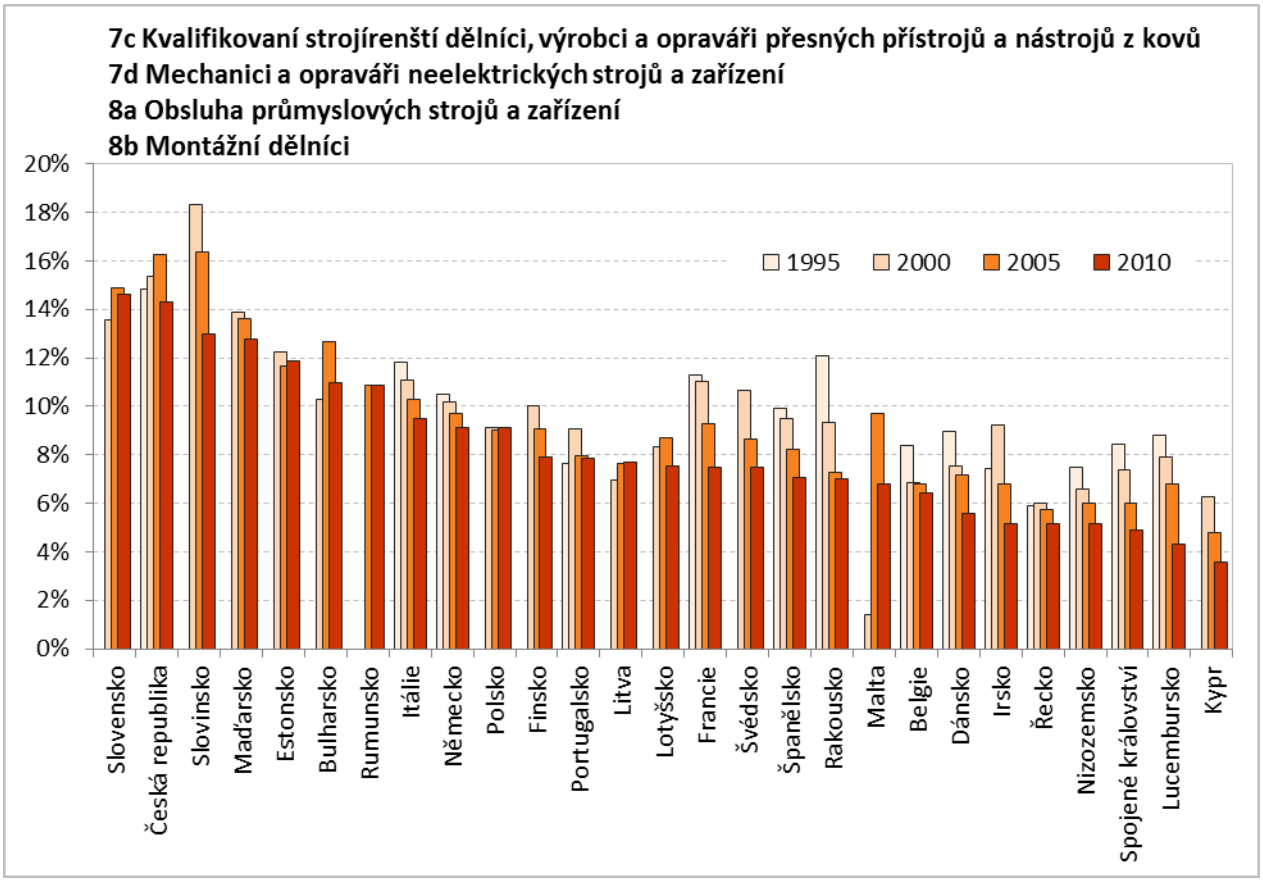

▸ Vývoj do roku 2020

Co se týká předpokládaného vývoje zaměstnanosti v těchto profesních skupinách, tak pouze u skupiny Obsluha průmyslových strojů a zařízení lze podle prognózy očekávat zvýšení počtu zaměstnaných, a to o 5 tisíc, u všech ostatních zmíněných profesních skupin ve strojírenství se očekává pokles zaměstnanosti, dohromady asi o 48 tisíc. Neznamená to však, že během

příštích let nebude potřeba obsadit žádná pracovní místa. V důsledku odchodu do důchodu by mělo být nahrazeno v těchto profesích přibližně 177 tisíc zaměstnanců. Do roku 2020 bude tedy v České republice potřeba obsadit asi 133 tisíc pracovních míst, nejvíce pak Obsluhu průmyslových strojů a zařízení (68 tisíc) a Kvalifikované strojírenské dělníky, výrobce a opraváře přesných přístrojů a nástrojů z kovů (33 tisíc). Skutečný počet uvolněných míst však bude v reálu nižší. Některá místa zaniknou díky technologickému pokroku, a tudíž i zvyšující se produktivitě práce, další zůstanou obsazena vlivem zvýšení věku odchodu do důchodu nebo vyšší zaměstnanosti důchodců.

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých profesních seskupeních se podívejte na stránku http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-03, kde si můžete vybrat profesní skupinu, která Vás zajímá.

9. Závěr

Hlavním cílem této publikace bylo přinést komplexní zpětný pohled na problematiku **přípravy absolventů převážně středních škol a jejich přechodu na trh práce** – zaměřenou konkrétně na absolventy (představující produkt vzdělávání) a trh práce **související se strojírenským odvětvím**. Materiál je určen pracovníkům zabývajícím se koncepcí a směřováním odborného vzdělávání, ať už na úrovni celostátní (MŠMT, sektorové rady a oborové skupiny), či regionální (krajské úřady, školy), stejně jako zástupcům zaměstnavatelů a jejich sdružení z odvětví strojírenství, kteří se na koncepčním rozhodování podílí spolu s představiteli resortu školství.

Strojírenství představuje tradiční odvětví českého průmyslu. Často je toto odvětví zmiňováno v souvislosti s nedostatkem dostupných kvalifikovaných pracovníků na trhu práce. To by pro absolventy strojírenských oborů znamenalo, že po škole budou mít dobrou pracovní perspektivu. Dostupné údaje a informace tato prohlášení spíše potvrzují.

Počet absolventů strojírenských oborů na úrovni středních škol dlouhodobě pomalu klesá. Důvodem však není ztráta zájmu o strojírenské obory ze strany žáků, ale spíše demografický vývoj, kdy celkově klesá počet žáků. Posledních 10 let se totiž **podíl absolventů strojírenských oborů** pohybuje stále kolem **10 %**, to znamená, že každý desátý absolvent střední školy (bez započítání nástavbového studia) má strojírenské zaměření.

A ani v **nejbližších letech nelze očekávat změnu trendu a růst počtu absolventů ve strojírenských oborech vzdělání**, což potvrzují údaje o počtech nově přijatých žáků do oborů středních škol (bez nástaveb). V následujících letech budou totiž střední školy opouštět právě žáci, kteří začali strojírenské obory studovat v posledních 2–3 letech. Přitom v **roce 2010**, kdy došlo k největšímu poklesu počtu nově přijatých žáků (ze 128 tisíc na 113 tisíc), se **podíl žáků přijatých do strojírenských oborů propadl** jednorázově z 9,9 % **na 8,8 %. V dalších 2 letech** se tento **poměr podařilo vlivem různých kampaní a stipendií opět zvýšit a v roce 2012 dostat zpět na 10 %**, když absolutní počet přijatých žáků do strojírenských oborů vzrostl i přes snížení celkového počtu žáků vstupujících do středních škol.

Největší pokles nově přijatých žáků ve strojírenských oborech v posledních 5 letech zaznamenaly **maturitní obory**, hlavně obory bez odborného výcviku (tj. **kategorie M**). V současnosti spadá většina nově přijatých žáků ve skupině oborů **23 Strojírenství a**

strojírenská výroba na **obory s výučním listem (65 %), 22 %** do oborů odborných maturitních **kategorie M** a **13 %** do maturitních oborů s odborným výcvikem (**kategorie L/0**).

Někteří absolventi nepřechází hned na trh práce, ale pokračují ve studiu na vyšších odborných nebo častěji na vysokých školách. **Z absolventů maturitních oborů kategorie M jich je přijato do terciárního vzdělávání 60 %, v kategorii L/0 pak 33 %. Takže na trh práce ihned po škole přechází přibližně 48 % absolventů maturitních strojírenských oborů** (**kat. M a L/0 dohromady**). Většina z nich pokračuje ve studiu strojírenských programů nebo příbuzných technických oborů. V prvních dvou letech však předčasně studium ukončí 27 % absolventů strojírenských oborů, kteří na VŠ nastoupili (kat. M), resp. 44 % v kategorii L/0.

A jak je to s nezaměstnaností absolventů strojírenských oborů? Jejich **hodnoty kopírují trendy nezaměstnanosti absolventů škol celkově**. To znamená, že **s vyšší úrovní vzdělání se nezaměstnanost absolventů strojírenských oborů snižuje**. Podobně tomu je i v časovém vývoji hodnot nezaměstnanosti absolventů. Po roce 2008, kdy vrcholilo období dlouhodobého snižování nezaměstnanosti absolventů škol, až tento ukazatel dosáhl svých minimálních hodnot, se nezaměstnanost absolventů strojírenských oborů do roku 2010 zvýšila vlivem ekonomické krize. Pak dva roky opět klesala, aby **v roce 2013 dosáhla prozatím svého maxima**. **Nezaměstnanost absolventů strojírenských oborů všech kategorií vzdělání je tedy v roce 2013 nejvyšší v několikaleté své historii**, to však neznamená, že by se uplatnění ve strojírenství nějak zhoršilo. Naopak údaje o nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol potvrzují, že **nezaměstnanost absolventů strojírenských oborů je dlouhodobě napříč všemi kategoriemi vzdělání podprůměrná, v některých kategoriích dokonce nejnižší ve srovnání s jinými skupinami oborů vzdělání.** Vysoká nezaměstnanost absolventů je momentálně dána druhou vlnou recese.

Absolventi strojírenských oborů mají na konci školy zájem pracovat ve vystudovaném nebo příbuzném oboru vzdělání. Jen přibližně 13 % absolventů s výučním listem při dotazování uvedlo, že má záměr pracovat v jiném oboru, než jaký vystudovali. Reálná situace po přechodu absolventů na trh práce však vypadá jinak. **Po třech letech od ukončení školy při dotazování uvádělo 71 % vyučených absolventů a 56 % absolventů s maturitou ve strojírenských oborech, že pracují ve vystudovaném či příbuzném oboru**. **V obou případech je tento podíl vyšší, než je průměr všech absolventů**.

Tuto situaci a odpovědi absolventů potvrzují také analýzy **porovnání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním**, které vycházejí z dat Výběrového šetření pracovních sil. Mezi zaměstnanými **absolventy strojírenských oborů s výučním listem** ve věku 20–24 let jich **73 % pracuje v oborech, které se zcela nebo částečně shodují s vystudovaným oborem**. Tyto statistiky také potvrzují, že **u absolventů strojírenských oborů s výučním listem se shoda mezi vystudovaným oborem a vykonávaným zaměstnáním objevuje častěji než v jiných oborech a odvětvích**. V případě absolventů s maturitou pracuje zcela nebo částečně ve shodě s vystudovaným oborem 41 %, ale dalších 27 % pracuje alespoň v profesích, které nejsou zcela v protikladném vztahu s jejich přípravou, neboť mohou částečně uplatnit získané znalosti a dovednosti.

Důvodů pro práci v jiném oboru může být hned několik. Absolventi strojírenských oborů s výučním listem, kteří pracují mimo obor, nejčastěji jmenovali několik faktorů najednou, např. to,

že **práci v oboru nesehnali** nebo že **ztratili zájem o práci v oboru**, popřípadě je odradil **nízký plat**. U absolventů strojírenských oborů s maturitou ovšem jednoznačně dominoval důvod, že nesehnali práci v oboru.

Zaměstnavatelé v odvětví strojírenství se většinou nebrání přijímání absolventů, někdy je dokonce i preferují (přibližně 16 % zaměstnavatelů), neboť jsou **nezatíženi pracovními návyky**, jsou **ochotni se vzdělávat**, **umí lépe pracovat s počítači** a **mají znalosti týkající se nových technologií**. Na druhé straně však zaměstnavatelé uvádí, že na **některé pozice není možné přijmout absolventa bez předchozí praxe**, že **absolventi mají nereálné představy** o výši mzdy, pracovním zařazení či pracovní době a **mají nedostatek praxe a pracovních zkušeností**. Pro některé je také nevýhodou delší doba potřebná na zapracování absolventů.

Zaměstnavatelé ve strojírenství mírně upřednostňují u absolventů **spíše profesní dovednosti**, v případě odborného zaměření mírně preferují **šířeji zaměřené profesní dovednosti**. Z klíčových kompetencí absolventů vidí zaměstnavatelé ve strojírenství jako nejdůležitější schopnost umět porozumět pracovním instrukcím, ochotu dál se učit, nést odpovědnost, schopnost řešit problémy, být flexibilní a pracovat v týmu.

Absolventi ve strojírenských oborech s výučním listem často uváděli, že v prvním zaměstnání využili právě **odborné praktické dovednosti** a **odborné teoretické znalosti** získané ve škole. Více využívali také **schopnosti řešit problém** a **pracovat v týmu**. **Absolventi maturitních strojírenských oborů** zase častěji využívali v prvním zaměstnání své **schopnosti řešit problém, komunikační dovednosti, schopnost pracovat v týmu a všeobecné a odborné teoretické znalosti**.

Podle prognóz vývoje zaměstnanosti do roku 2020 se očekává další pokles celkového počtu pracovníků ve strojírenských profesích i v odvětví strojírenství. Přesto budou noví pracovníci ve strojírenství více než potřeba, protože bude nutné obsadit uvolněná pracovní místa v důsledku odchodu pracovníků do důchodu. **Až 79 % firem z oblasti strojírenství uvádí, že pociťuje nedostatek pracovníků v určitých profesích – strojní zámečník, obráběč kovů, strojní inženýři, obsluha CNC strojů** apod.

Jak už bylo řečeno, absolventů středních škol celkově ubývá a v nejbližších letech ubývat bude, což platí i o absolventech strojírenských oborů vzdělání. Tento fakt nezvrátí ani případné zvýšení podílu žáků nově přijatých do strojírenských oborů vzdělání. **Strojírenství by se tedy mělo zaměřit nejen na podporu technického vzdělávání mezi žáky ale i na to, aby se podíl absolventů, kteří začnou pracovat v jiném než vystudovaném oboru, ještě více zmenšil. Je tedy třeba motivovat absolventy, aby zůstali v oboru. Na trhu práce totiž existuje nemalý podíl absolventů** (hlavně klasických maturitních oborů – kat. M, ale v menší míře i vyučených), **kteří nakonec pracují v jiných oborech a jako důvod uvádí nemožnost sehnat práci v oboru, i když v oboru původně pracovat chtěli**. Vyučení absolventi také jako důvod pro odchod do jiných profesí zmiňují častěji ztrátu zájmu o práci v oboru, nízký plat či nevyhovující pracovní podmínky.

www.infoabsolvent.cz

*Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.*

NEJVÝRAZNĚJŠÍ NOVINKY:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů** (ŠVP),
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to – rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky –** obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu MŠMT **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II – KP)**, který je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.